

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Qobustanda
dəhşətli qəza -
5 nəfər
öldü
yazısı səh.2-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 23 may 2023-cü il Çərşənbə axşamı № 88 (8224) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Prezident İlham Əliyev Litvada
mühüm bəyanatlar verdi

"Bizim iqtisadiyyatımızın
stabilitə regional
iqtisadi əməkdaşlıq və
investisiya mühiti üçün
vacib faktordur"

yazısı səh.3-də

Laçındakı postumuzun bir
ayı - gəldiyimiz nöqtə,
sonrakı addımlarımız...

yazısı səh.5-də

"Sülh sazişindən sonra
Paşinyan vəzifədən gedəcək..." -
Qərbin "B planı"nda nələr var...

yazısı səh.7-də

Baydenin Bakıya erkən yetişən təbrik
məktubu: ABŞ sülh anlaşmasında niyə
Rusiyadan çox maraqlıdır?

yazısı səh.9-də

Ata-ana boşanır, zülmü uşaqlar
çəkir - balacaları psixoloji
travmalardan necə qorunmalı...

yazısı səh.14-də

Azərbaycan-İsrail müttəfiqliyi
daha da güclənəcək - rəy

yazısı səh.7-də

Rusiyaya "bahalı Baxmut hədiyyəsi":
Ukraynada cəbhə xətti dəyişir...

yazısı səh.13-də

Tovuzda itkin düşən 13 yaşlı qızı
qaçıran şəxs saxlanılıb

yazısı səh.2-də

Azərbaycanda buğda əkin sahələri
kəskin azalıb - səbəblər, ərzaq
təhlükəsizliyimizə təsiri...

yazısı səh.15-də

Azərbaycanda da ürək köçürülmə
əməliyyatları keçiriləcək -
qiymətlər, keyfiyyət...

yazısı səh.12-də

"MOSKVA BUNU ETMƏSƏ, AZƏRBAYCAN VURACAQ!..." - GERİSAYIM BİTİR, MASKALAR YIRTILIR

Liderlərin daha bir Rusiya görüşü nə vəd edir? Kreml də ədalətli sülh istəyirsə, onun formulu çoxdan masada: Bakının 5 baza prinsipi...

yazısı səh.8-də

Rusiya Azərbaycanı "Putin layihəsi"nə şirnikləndirir - Avrasiya İttifaqına niyə üzv olaq ki...

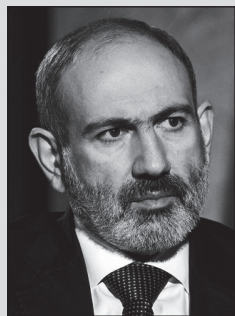
Ekspert: "Azərbaycan yalnız ikitərəfli əlaqələrə üstünlük verməlidir"

yazısı səh.10-də

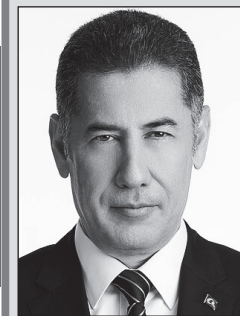
Əhməd Obalını
və oğlu Dənizi
ABŞ-da
ölümcül
döydülər

yazısı səh.2-də

Paşinyan:
"Azərbaycanın
tərəfimizdən
tanınan ərazisinə
Qarabağ da
daxildir"

yazısı səh.5-də

Sinan Oğan
Ərdoğanı
dəstəklədi

yazısı səh.11-də

ELAN

12.08.2005-ci il tarixdə 50 nömrə ilə Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi tərəfindən dövlət qeydiyyatına alınmış Vətəndaş Birliyi Partiyası ləğv olunduğunu elan edir.

Kreditordardan xahiş olunur ki, bu elan dərc olunduqdan sonra 60 gün ərzində quruma olan tələblərini aşağıda göstərilən ünvana bildirsinslər: Bakı şəhəri, Bül-bülə qəsəbəsi, S.Bəhlulzadə küçəsi, ev 89v, mənzil 29.

Mirzoyan: “Bakı və İrəvan Vaşinqtonda sülh müqaviləsi layihəsinin iki maddəsi üzrə razılığa gəlib”

Bakı və İrəvan Vaşinqtonda sülh müqaviləsi layihəsinin iki maddəsi üzrə razılığa gəlib. APA xəbər verir ki, bunu Ermənistan xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan brifinq zamanı bildirib.

Nazir qeyd edib ki, ən mürəkkəb və problemlı məsələlərdə tərəflərin mövqeləri bir-birinə xeyli ziddir. Onun sözlərinə görə, Ermənistan üçün dövlət sərhədinin delimitasiyası məsələsində dəqiqlik vacibdir.

XİN başçısı vurğulayıb ki, danışıqlar zamanı digər məsələlər barədə danışıqlar baş tutub.

“Bakı və İrəvan regionda nəqliyyat kommunikasiyalarını açmağa yaxındır. Ermənistan ancaq suverenlik, bərabərlik prinsipləri əsasında buna hazırdır və maraqlıdır”, - Mirzoyan əlavə edib.

Spiker: “Rusiyaya sanksiya tətbiq etməyə çağıranlar Gürcüstanın təhlükəsizliyinə zəmanət vermir”

Rusiya ilə viza rejiminin tətbiq edilməsi, sərhədlərin bağlanması, uçuşlara qadağa kimi istənilən addım sanksiyadır və bütün bunlar Gürcüstanın Rusiya ilə münasibətlərinin gərginləşməsinə səbəb ola bilər.

APA-nın Tiflis müxbiri xəbər verir ki, bunu jurnalistlərə açıqlamasında Gürcüstan parlamentinin spikeri Şalva Papuaşvili deyib. O bildirib ki, Gürcüstanı Rusiyaya sanksiya tətbiq etməyə çağıranlar ölkənin təhlükəsizliyinə və iqtisadiyyatına zəmanət vermirlər:

“Bu məsələ bir neçə dəfə qaldırılıb və məsələ hər dəfə müzakirəyə çıxarılanda ictimaiyyətə cavab verilib. Nəhayət, müxalifət də etiraf edib ki, Gürcüstan tərəfindən Rusiyaya sanksiyaların tətbiq edilməsi ölkənin maraqlarına cavab vermir”.

Şalva Papuaşvili qeyd edib ki, Rusiya-Gürcüstan münasibətlərinin gərginləşməsinin nə ilə nəticələncəyini proqnozlaşdırmaq mümkün deyil:

“Tətbiq edilən sanksiyalara cavab tədbirləri, qarşı tərəfin cavab sanksiyaları gözlənilir və bu, nəhayət, bizim ölkəmizin təhlükəsizliyi və iqtisadi rifahını təhdid edir. Mən sizə xatırladıram ki, Rusiya ordusu paytaxtdan 30 kilometr məsafədə və ölkənin şərqini qərbinə əlaqələndirən magistral yoldan 500 metr məsafədə yerləşir. Əlavə olaraq, bilirsiniz ki, Rusiyanın işğal siyasətindən ilhaq siyasətinə keçməsi kimi böyük bir təhlükə də var”, - parlament spikeri deyib.

Əhməd Obalını və oğlu Dənizi ABŞ-da ölümcül döydülər

Musavat.com xəbər verir ki, Güney Azərbaycan Milli Azadlıq Hərəkatının lideri Əhməd Obalı və oğlu Dəniz ABŞ-da vəhşicəsinə döyülüb.

Əhməd Obalı və ailəsi uzun illər Amerikada mühacir həyatı yaşayıb. Hazırda o, ABŞ vətəndaşıdır. Əhməd Obalı İran rejiminə qarşı mübarizə aparən GünAz TV-nin rəhbəri və qurucusudur.

Obalı Azərbaycana sıx-sıx gedib gəlirdi. Bu hadisə də Azərbaycandan dönüşdən 1 gün sonra baş verib. Hadisənin təfəsilatı ilə bağlı

lı dəqiq məlumat yoxdur.

Əhməd Obalıya yaxın mənbələrdən Musavat.com-a verilən məlumata görə, hazırda Əhməd bəyin vəziyyəti ağırdır, oğlu isə reanimasiyaya yerləşdirilib. Güney Azərbaycan liderinin barmaqları qırılıb, boynunu qırmağa cəhd ediblər, bu səbəbdən də qolları və barmaqları işləmir. Obalıları

sui-qəsd edən 6 nəfər olub. ABŞ polisi onları yaxalayıb.

Musavat.com Əhməd Obalının hadisə ilə bağlı rəyini əldə edə bilib. Obalı deyib ki, bu hadisənin arxasında duranları da, onu həyata keçirənləri də bilir. Əhməd Obalının yaxınları onun ən ağır durumda dediyi bir neçə dəqiqəlik ifadəni lentə alıblar:

“Bu günə qədər alnı açıq yaşadım, Vətən və millət yolunda fəaliyyət göstərdim. Hər zaman fikirlərimi açıq şəkildə bildirdim”.

Qobustanda dəhşətli qəza - 5 nəfər öldü

Daxili İşlər Nazirliyi Qobustanda baş verən dəhşətli yol qəzası barədə məlumat yayıb.

DİN-in Mətbuat Xidmətinin Şəki regional qrupundan APA-ya bildirilib ki, mayın 22-də səhər saatlarında Qobustan rayonunun Cəngi qəsəbəsi ərazisində “KIA” markalı avtomobilin idarəetmədən çıxaraq aşması nəticəsində 1990-cı il təvəllüdlü Mehərrəm Səmədov, 2000-ci il təvəllüdlü Əmrah Nuriyev, 1997-ci il təvəllüdlü

Şəbnəm Səmədova, 2006-cı il təvəllüdlü Səmayə Talibova və bir azyaşlı vəfat edib. Xəsarət alan 1972-ci il təvəllüdlü Şölə Nuriyeva isə Bakı şəhərində yerləşən xəstəxanalardan birinə göndərilib.

Hadisə nəticəsində dünyasını dəyişən iki nəfər 2000-ci il təvəllüdlü Əmrah Nuriyev və 2006-cı il təvəllüdlü

lüdlü Səmayə Talibovanın yaxın günlərdə nişan mərasimi olacaqmış. Onlar Bakıya nişan üzüyü almaq üçün gedirmiş. Qəzada xəsarət alan 1972-ci il təvəllüdlü Şölə Nuriyeva isə Əmrah Nuriyevin anasıdır.

1990-cı il təvəllüdlü Mehərrəm Səmədov və 1997-ci il təvəllüdlü Şəbnəm Səmədova ər-arvad olub. Qəzada ölən azyaşlı isə onların övladıdır.

Hesablama Palatası Səfərbərlik üzrə Dövlət Xidmətində yoxlamalar aparır

Hesablama Palatası Səfərbərlik və Hərbi Xidmətə Çağırış üzrə Dövlət Xidmətində yoxlamalar aparır.

Musavat.com xəbər verir ki, bununla bağlı məlumatı "Report"a Dövlət Xidmətindən təsdiqləyiblər.

Xatırladaq ki, bu il martın 17-də Prezident İlham Əliyev qurumun rəisi Arzu Rəhimovu vəzifəsindən azad edib, onun yerinə Mürsəl İbrahimovu təyin edib.

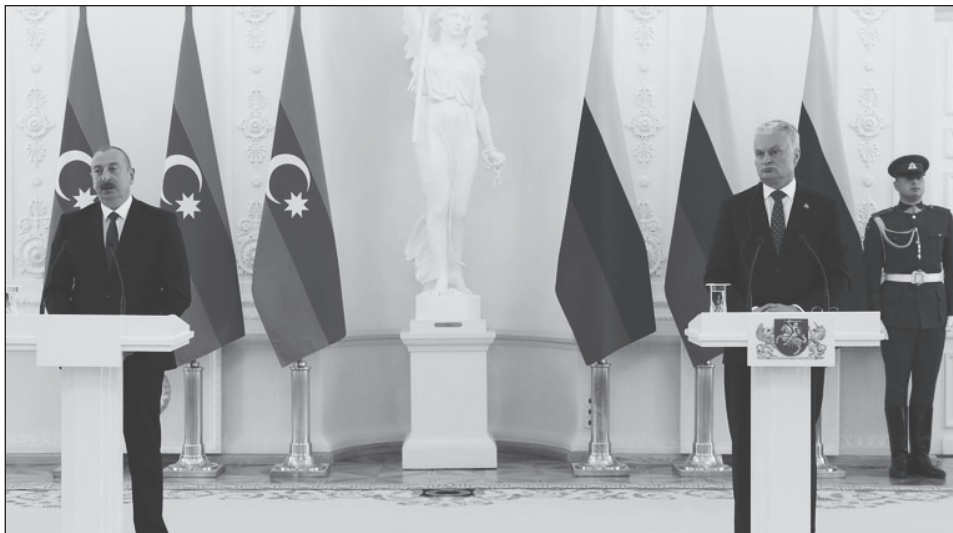
Tovuzda itkin düşən 13 yaşlı qızı qaçıran şəxs saxlanılıb

Tovuzda itkin düşən 13 yaşlı qızın yeri müəyyən olunub. Bu barədə APA-ya DİN-in Mətbuat Xidmətinin Gəncə regional qrupunun baş inspektoru, polis kapitanı Eşqin Qasimov məlumat verib. Xəbərə görə, Tovuz Rayon Polis Şöbəsi əməkdaşlarının keçirdikləri axtarış tədbirləri nəticəsində rayon sakini Ə.Tağıyevanın yeri Xaçmaz rayonunda müəyyən edilərək saxlanılıb.

Polis əməkdaşları Ə.Tağıyeva ilə əlaqə saxlayıb, səhhətinin normal olduğunu, həyatı təhlükəsinin olmadığını dəqiqləşdirib.

İlkin məlumata görə Ə.Tağıyeva ailə qurmaq üçün öz istəyi ilə Xaçmaz rayonuna gedib.

DİN əməkdaşı bildirib ki, Ə.Tağıyevanın qaçdığı şəxs artıq polis əməkdaşları tərəfindən saxlanılaraq polis şöbəsinə gətirilib: “Hazırda müvafiq ekspertiza təyin olunub. Ekspertizanın rəyindən və araşdırmanın nəticəsindən asılı olaraq məsələyə hüquqi qiymət verəcək. Faktla bağlı əlavə məlumat verəcək”.

Mayın 22-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Litva Respublikasının Prezidenti Gitanas Nausėda ilə geniş tərkibdə görüşü olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, görüşdə Litva Prezidenti Azərbaycanın xüsusilə son on ildə əldə etdiyi nailiyyətləri yüksək qiymətləndirib.

Söhbət zamanı dövlət başçılarının qarşılıqlı səfərlərinin əhəmiyyəti vurğulanıb. Bu xüsusda Litva Prezidentinin Azərbaycana səfəri və həmin səfər çərçivəsində keçirilmiş görüşlərin önəmi qeyd edilib.

Görüşdə ikitərəfli məsələlər müzakirə olunub, iqtisadi-ticarəti əlaqələrin daha da genişləndirilməsinin, ticarət dövryyəsinin daha da artırılmasının vacibliyi vurğulanıb. Bu xüsusda informasiya texnologiyaları, kibertəhlükəsizlik, bərpaolunan enerji, investisiyalar, nəqliyyat kimi sahələrdə əməkdaşlıq məsələləri müzakirə edilib. Litvada keçiriləcək biznes forumun əhəmiyyəti və biznes dairələri arasında birbaşa təmasların qurulmasının vacibliyi qeyd olunub.

Söhbət zamanı nəqliyyat məsələləri, o cümlədən Xəzər dənizi ilə Baltik dənizinin birləşdirilməsinə dair layihələr barəsində müzakirələr aparıldı. Azərbaycanın Avropa İttifaqı və NATO ilə əməkdaşlığına Litvanın dəstəyi yüksək qiymətləndirilib. Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında Şərq Tərəfdaşlığı Proqramı çərçivəsində həyata keçirilən Tvinning layihələrində Litvanın fəal rol oynadığı xüsusi qeyd edilib. Həmçinin bu gün imzalanmış üç sənədin əhəmiyyəti vurğulanıb.

Söhbət zamanı ekoloji təhlükələr haqqında ilkin xəbərdarlıq sisteminin qurulması və tullantıların idarəolunması sahəsində Litva təcrübəsinin Azərbaycanla bölüşdürülməsinin önəmi diqqətə çatdırılıb.

Həmçinin bu gün ölkələrimiz arasında imzalanmış gənclər siyahısı sahəsində əməkdaşlıq haqqında Sazişin əhəmiyyəti qeyd olunub, 200-dən çox azərbaycanlı tələbənin Litvada təhsil alması və ölkələrimizin təhsil müəssisələri arasında birgə əməkdaşlığın mövcud olması müsbət amil kimi qiymətləndirilib, bu sahədə əməkdaşlığın daha da genişləndirilməsi məsələləri müzakirə olunub.

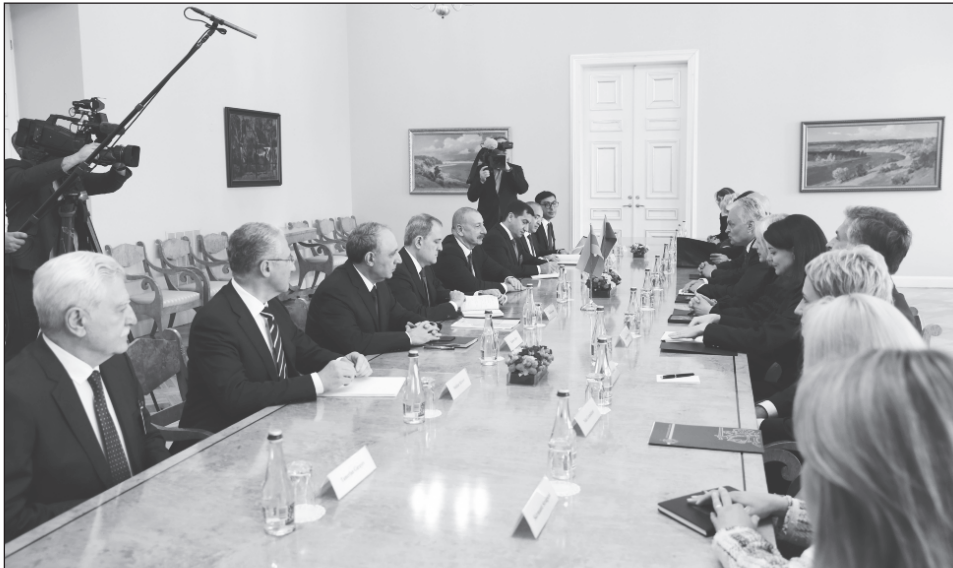
Görüşdə eyni zamanda prokurorluq sahəsində əməkdaşlıq məsələlərinə dair fikir mübadiləsi aparılıb, hər iki ölkənin aidiyyəti prokurorluq orqanları arasında sənədlərin imzalanmasının vacibliyi vurğulanıb.

Eyni zamanda Litvadakı Azərbaycan icmasının ölkənin inkişafına töhfə verdiyi, onların bu ölkənin sadıq vətəndaşları olduqları diqqətə çatdırılıb.

Görüşdə ikitərəfli əlaqələr, Ermənistan-Azərbaycan münasibətlərinin normalaşdırılması

Prezident İlham Əliyev Litvada mühüm bəyanatlar verdi

“Bizim iqtisadiyyatımızın stabilliyi regional iqtisadi əməkdaşlıq və investisiya mühiti üçün vacib faktordur”

sibətlərinin normalaşdırılması məsələləri barədə də fikir mübadiləsi aparılıb.

Prezident İlham Əliyev litvalı həmkarına Ermənistanla Azərbaycan arasında danışıqların aparılması və Cənubi Qafqazda təhlükəsizliyin təmin olunmasına dair ölkəmizin baxışları haqqında məlumat verib.

Mayın 22-də Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev və Litva Respublikasının Prezidenti Gitanas Nausėda mətbuata bəyanatlarla çıxış ediblər.

Əvvəlcə Litva Prezidenti bəyanatla çıxış edib.

O deyib ki, bir il bundan əvvəl Azərbaycana səfəri çərçivəsində əhəmiyyətli müzakirələrə start verilib: “İkitərəfli əməkdaşlıq baxımından, həmçinin iqtisadiyyat və təhsil sahələrində də əlaqələrimizi gücləndirmək qərarına gəldik. Əminəm ki, bu səfər Azərbaycanla Litva arasında əməkdaşlıq münasibətlərinə yeni müsbət dinamika əlavə edəcək.

Bu gün cənab Prezident Əliyevlə mən ikinci Litva-Azərbaycan biznes forumunun açılışını edəcəyəm. Əminəm ki, bu platformada iqtisadi sahədə yeni imkanlar yaranacaq. Eyni zamanda bu gün ətraf mühit, gənclər və hüquq-mühafizə sahələrində də Litva ilə Azərbaycan arasında əməkdaşlıq haqqında sazişlər

imzalandı. Bu, bizim ikitərəfli münasibətlərimizin inkişafına mühüm təkan verəcək.

Litva 2006-cı ildən etibarən beynəlxalq inkişafa dair layihələrdə Azərbaycanla bir yerdə iştirak edir. Azərbaycan Litvanın Avropa İttifaqının Tvinning proqramı çərçivəsində tərəfdaşdır. Həmçinin Azərbaycan Şərq Tərəfdaşlığı proqramı çərçivəsində də həyata keçirilən layihələrin sayına görə Litvanın əsas tərəfdaşdır.

Litva Avropa İttifaqı ilə Azərbaycan arasında tərəfdaşlıq əlaqələrinin inkişafının tərəfdarıdır. Biz Şərq Tərəfdaşlığı proqramı çərçivəsində də strateji tərəfdaşlığımızın inkişafı üçün yeni imkanlar axtarmalıyıq. Biz Avropa İttifaqının Azərbaycanla enerji sahəsində əməkdaşlığını müsbət qiymətləndiririk. Bu əməkdaşlıq Avropa İttifaqının enerji bazasına müsbət təsir göstərmiş, həmçinin Avropa İttifaqının qış ayları üçün təchizatını təmin etmişdir”...

Sonra Prezident İlham Əliyev mətbuata bəyanatla çıxış edib. O, “Bu gün biz geniş fikir mübadiləsi əsnasında bir çox önəmli məsələləri müzakirə etdik, bir daha bizim strateji tərəfdaşlığımızı təsdiqlədik. Keçən il Prezident Nausėda Azərbaycanda rəsmi səfərdə idi, bu il isə mən Litvada rəsmi səfərdəyəm. Biz bu ilin əvvəlində Davosda da görüşmüşdük” - deyərək bildirib: “Yeni bu,

da idi. İşğal edilmiş ərazilərdə demək olar ki, bütün infrastruktur, binalar, o cümlədən tarixi abidələr işğalçılar tərəfindən dağıdılıb. Biz hesab edirik ki, sülh anlaşmasının imzalanması qəbulunmadır və çalışırıq ki, öz tərəfimizdən bu məqsədə çatmaq üçün konstruktiv səylər göstəririk. Təbii ki, bu sülh anlaşması beynəlxalq norma və prinsipləri əhatə etməlidir.

Bizim Litva ilə ikitərəfli əməkdaşlıq çərçivəsində, eyni zamanda Avropa İttifaqı-Azərbaycan əlaqələri də önəmli rol oynayır və Litvaya bu əlaqələrin inkişafı üçün göstərdiyi səylərə görə təşəkkürümüzü bildiririk. Prezident Nausėda Azərbaycana səfər edəndən iki ay sonra Avropa Komissiyası ilə Azərbaycan arasında Bakıda enerji sahəsində strateji tərəfdaşlıq üzrə Anlaşma Memorandumu imzalanmışdır və bu memorandum uğurla icra edilir. Azərbaycan təbii qazının Avropa bazarlarına nəql edilməsi ilə bağlı çox ciddi addımlar atılır. Nəql edilən, yeni ixrac edilən qazın həcmi ildən-ilə artır və artacaq.

Biz bu gün eyni zamanda Litvada və Azərbaycanda bərpaolunan enerji növlərinin yaradılması ilə də bağlı fikir mübadiləsi apardıq. Biz gördük ki, bu istiqamətdə də demək olar, paralel şəkildə gedirik. Həm Litvada, həm Azərbaycanda bu sahəyə çox böyük diqqət göstərilir və hesab edirik ki, yaxın gələcəkdə bu sahədə də ikitərəfli əməkdaşlıq mümkün olacaq.

Təbii ki, ölkələrimizi birləşdirən və ümumiyyətlə, qitələri birləşdirən Avrasiya qitəsində daha da rahat nəqliyyat-kommunikasiya imkanlarını yaratmaq üçün ölkələrimizin payına böyük vəzifələr düşür. Biz razılaşdıq ki, müvafiq qurumlar bu məsələ ilə bağlı ciddi məşğul olacaqlar.

Çünki dünyada hökm sürən yeni geosiyasi realıq bunu dikte edir. Azərbaycan ərazisindən keçən tranzit yüklərin həcmi ildən-ilə artır və artacaq. Müasir infrastrukturumuz buna imkan yaradır. Xəzər dənizini, Cənubi Qafqazı, Baltik dənizi ölkələri ilə birləşdirən nəqliyyat marşrutları da bəllidir. Sadəcə olaraq, biz

birgə səylərlə həmin birləşmə layihələrini həyata keçirərək bu sahədə də uğurlu əməkdaşlığa nail olacağıq.

Bütövlükdə deyər bilərəm ki, bu gün müzakirə olunan məsələlərin önəmi bir daha onu göstərir ki, Litva və Azərbaycan strateji tərəfdaşlar kimi uğurla bir-biri ilə əməkdaşlıq edir. Əminəm ki, bu səfərdən sonra bu əməkdaşlığa növbəti güclü təkan veriləcəkdir”...

Mayın 22-də Vilnüsə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin və Litva Respublikasının Prezidenti Gitanas Nausėdanın iştirakı ilə Azərbaycan-Litva sənədlərinin imzalanması mərasimi olub.

AZƏRTAC xəbər verir ki, “Azərbaycan Respublikasının Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi ilə Litva Respublikasının Ətraf Mühit Nazirliyi arasında Ətraf Mühitin Mühafizəsi sahəsində əməkdaşlığa dair Saziş”i Azərbaycan Respublikasının ekologiya və təbii sərvətlər naziri Muxtar Babayev və Litva Respublikasının Ətraf Mühit naziri Simonas Gentvilas imzaladılar.

Mayın 22-də Vilnüsə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin Litva Respublikasının Baş naziri xanım İnqrida Şimonite ilə də görüşü olub...

“Azərbaycan iqtisadiyyatı təbii sərvətlərə əsaslanırsa da, indi əsas hədəf diversifikasiyadır”.

APA-nın verdiyi xəbərə görə, bunu mayın 22-də Vilnüsə Litva-Azərbaycan Biznes Forumunun açılışında Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev bildirib.

“Düşünürəm ki, biz iqtisadiyyatımızı geniş şəkildə şaxələndirə və enerji sektorundan asılılığı azalda biləcəyik, baxmayaraq ki, enerji sektoru bizim enerji təhlükəsizliyimiz üçün, Avropanın enerji təhlükəsizliyi üçün vacib rol oynamağa davam edəcək”, - dövlət başçısı qeyd edib.

Prezident İlham Əliyev vurğulayıb ki, Azərbaycanın sabit milli valyutası var və bu belə qalacaq: “Bizim çox aşağı xarici borcumuz var, bu bizim ümumdaxili məhsulumuzun 10 faizindən azdır. Bizim stabil milli valyutamız var, 10 ildən çoxdur ki, stabildir və əminəm ki, stabil olaraq qalacaq. Çünki bizim beynəlxalq ticarət dövryyəmizdə nəzərəcarpan müsbət saldo var və Dövlət Neft Fondumuzda və Milli Bank rezervlərimizdə topladığımız valyuta ehtiyatlarımız bizim xarici borcumuzdan 10 dəfə çoxdur. Beləliklə, bizim iqtisadiyyatımızın stabilliyi regional iqtisadi əməkdaşlıq və investisiya mühiti üçün vacib faktordur”.

Mayın 22-sində Bakıda ("Fairmont Bakı") mexmanxanası) Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin və ATƏT Parlament Assambleyasının birgə təşkilatçılığı ilə "Yaşıl iqtisadiyyat, nəqliyyat əlaqələndirilməsi və dayanıqlı inkişaf vasitəsilə təhlükəsizlik və sabitliyin təşviqində milli parlamentlərin rolu" mövzusunda konfransı öz işinə başladı.

İki gün ərzində davam edəcək iclasda Milli Məclisin sədri Sahibə Qafarova, ATƏT PA-nın prezidenti Marqarita Sederfelt, ATƏT PA-nın baş katibi Roberto Montella, Litva parlamentinin spikerinin müavini Yonas Yarutis, ATƏT PA-nın vitse-prezidenti Azay Quliyev, Milli Məclis komitə sədrləri, üzvləri, Monteneqro parlament sədri Danijela Durovic, diplomatlar və digər rəsmi şəxslər, ümumilikdə 27 ölkənin parlamentarları iştirak edirdi.

Qeyd edək ki, tədbir canlı rejimdə ATƏT PA platformalarında yayımlanırdı.

Milli Məclisin sədri Sahibə Qafarova Azərbaycan Respublikasının parlamenti adından iştirakçıları Azərbaycanda ürkədən salamladı və Milli Məclisin ATƏT-in Parlament Assambleyası ilə birgə təşkil etdiyi konfransda iştirak etmək üçün dəvəti qəbul etdiklərinə görə öz təşəkkürünü çatdırdı: "Ölkəmiz və bütövlükdə ATƏT bölgəsi üçün həyati əhəmiyyət kəsb edən məsələləri müzakirə etmək üçün bir çox parlamentlərin bir araya gəlməsi təqdirəlayiqdir. Biz millət vəkili, xalqlarımızın nümayəndələri olaraq, ölkələrimizin müasir çağırışlara dair mümkün olan ən yaxşı həll yollarını tapmaq səylərini dəstəkləmək və hər kəs üçün daha yaxşı bir gələcəyə çatmaq üçün imkanların reallaşmasına kömək etmək üçün məsuliyyət daşıyıq. Bu mənada, parlament əməkdaşlıq platformaları bizim öhdəliyimizi və qətiyyətimizi əks etdirir. ATƏT Parlament Assambleyası çərçivəsində dialoqumuz, bu cür konfranslar çərçivəsində fikir və təcrübə mübadiləsi, genişlənmə və sıx əməkdaşlıq üçün yeni ideyalar və perspektivlər yaratmaq baxımından vacibdir".

Spiker dedi ki, parlament diplomatiyası ATƏT regionunda və onun hüdüdlərindən kənarda sülhün, təhlükəsizliyin və sabitliyin təşviqi üçün əvəzolunmazdır: "Ancaq ica-zə verin bildirim ki, bu diplomatiyanın təməli dəyişməyib. Helsinki Yekun Aktından başlayaraq, ATƏT-in əsas sənədlərində təsbit olunmuş fundamental norma, prinsip və öhdəliklərə, xüsusilə dövlətlərin suverenliyinə, ərazi bütövlüyünə, beynəlxalq səviyyədə tanınmış sərhədlərinin toxunulmazlığına hörmət olmalıdır".

S.Qafarova ardınca Ermənistanın törətdiyi cinayətlərdən bəhs edərkən çox ilginclik bir faktı açıqladı: "Sabah sizin bir qisminiz konfrans çərçivəsində Azərbaycanın Zəngilan rayonuna səfər edəcəksiniz. Sizin Azərbaycanın beynəlxalq səviyyədə tanınmış ərazilərinin Ermənistan tərəfindən 30 illik işğalının dağıdıcı nəticələrini öz gözünüzle görə bilərsiniz. O illər Ermənistanın öz qonşusunun torpaqlarını işğal etdiyi illər kimi

Bakıda beynəlxalq konfrans öz işinə başladı, Ermənistan təxribata əl atdı

Milli Məclis və ATƏT PA-nın birgə təşkilatçılığı ilə keçirilən tədbirin iştirakçıları bu gün Zəngilana səfər edəcəklər

onun tarixinin ən utancverici səhifələrindən biri olacaq. Ermənistan etnik təmizləmə siyasəti həyata keçirməklə yanaşı, bu illər ərzində bütün şəhər və kəndlərimizi yerlə yeksan edib, Azərbaycanın bütün tarixi, mədəni və dini obyektlərini vandallığa məruz qoyub. İşğal ekoloji terrorla müşayiət olunub. Ermənistan məşələlərimizi və təbiət qoruqlarımızı məhv edib, təbii sərvətlərimizdən qanunsuz istifadə edib, Ermənistandan Azərbaycan ərazisinə axan transsərhəd çaylar da daxil olmaqla, torpağı və çayları çirkəndirib. BMT Təhlükəsizlik Şurasının 1993-cü ildə qəbul etdiyi dörd qətnəmə, ATƏT də daxil olmaqla digər müvafiq beynəlxalq təşkilatların Ermənistan silahlı qüvvələrinin Azərbaycanın işğal olunmuş ərazilərindən dərhal, tam və qeyd-şərtsiz çıxarılmasını tələb edən qətnəmə və qərarları yerinə yetirilmədi. 2020-ci ildə BMT Nizamnaməsinin 51-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş özünümüdafiə hüququndan istifadə edərək, Azərbaycan özü BMT Təhlükəsizlik Şurasının qətnəmələrini, beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərini Ermənistanın öz qonşusunun torpaqlarını işğal etdiyi illər kimi

etdi. Xanımlar və cənablar, mənim məlumat veridiki ki, Ermənistan məktubla bu konfransda iştirak edən nümayəndə heyətlərinə müraciət edərək, onlara sabah Zəngilan rayonuna getməməyi tövsiyə edib. Bu, sizin öz seçiminizdir. Əgər siz bu səfərə getsəniz, çox şeylərin şahidi olacaqsınız. Bir tərəfdən Ermənistanın işğalının nəticələrini, törətdiyi dağıtılan öz gözünüzle görə bilərsiniz, digər tərəfdən isə Azərbaycan hökumətinin Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə iki il yanmı ərzində həyata keçirdiyi irimiqyaslı tikinti-quruculuq işləri ilə tanış olacaqsınız. Siz bu ərazilərdə olarkən, Azərbaycan hökumətinin güclü siyasi iradəsinin və İkinci Qarabağ müharibəsi başa çatdıqdan sonra iki il yanmı ərzində yollarda, körpülərdə, elektrik stansiyalarında, məktəblərdə, xəstəxanalarda, yaşayış evlərində aparılan irimiqyaslı yenidənqurma və bərpa işlərində xalqımızın qətiyyətinin şahidi olacaqsınız. Qısa müddət ərzində inşa edilmiş Zəngilan Beynəlxalq Hava Limanı və regionda yeni nəqliyyat infrastrukturuna çevriləcək Zəngəzur dəhlizi Orta dəhliz boyunca nəqliyyat və ticarət sahəsində əməkdaşlığı xeyli geniş-

ləndirəcək. Bu ərazilərdə ətraf mühitə dair "ağıllı şəhər və kəndlər" layihələrinin həyata keçirilməsinin ilk uğurlu nümunəsi olan Ağalı kəndini ziyarət edə bilərsiniz. Və orada keçmiş məcburi köçkünlərlə görüşdükdən sonra görəcəksiniz ki, bu qədər illərdən sonra həyat artıq bu torpaqlara qayıdıb".

ATƏT Parlament Assambleyasının vitse-prezidenti Azay Quliyev çıxışında dedi ki, iki gün ərzində milli iqtisadiyyatlarda "yaşıl" prinsiplərin həyata keçirilməsində parlamentlərin rolunu müzakirə etmək, həmçinin "yaşıl" bərpa, əlaqə və davamlı inkişafı bağlı təcrübə, öyrənilmiş dərslər və ən yaxşı təcrübələri bölüşmək imkanı olacaq: "Mən xüsusilə fəxr edirəm ki, həm Azərbaycan parlamenti, həm də ATƏT PA-nın ikinci komitəsi iqtisadi bərpa, "yaşıl" iqtisadiyyata keçid və ətraf mühitin mühafizəsi məsələlərini fəal şəkildə bağlayır. İndi hər zaman-kindən daha çox nümunə göstərməliyik. ATƏT-in bütün regionunda daha ədalətli, davamlı və təhlükəsiz inkişafı təmin etmək üçün siyasətimizi təcili olaraq nəzərdən keçirməli və dav-

ranışımızı təkmilləşdirməliyik. Bugünkü programımızı nəzərdən keçirərək, tezliklə hökumətləri, milli parlamentləri və beynəlxalq təşkilatları təmsil edən hörmətli qonaq məruzəçilərimizin gündəliyimizin müxtəlif mövzularında çox maraqlı çıxışlarını eşidəcəyik. Hörmətli moderatorlar və müzakirə panellərinin əsas məruzəçiləri, şəxsən iştirakınız və tezliklə bizimlə görüşmək istədiyiniz ekspert rəyləriniz üçün çox sağ olun! Əminəm ki, sizin ideyalarınız ölkələrimizdə dayanıqlı inkişafın təmin edilməsi üçün "yaşıl" iqtisadiyyatın və səmərəli ünsiyyətin vacibliyini təsdiq edəcək. Sizin töhfələriniz, eləcə də hörmətli konfrans

vacib konfransa ev sahibliyi etdiyi üçün təşəkkür edirəm". Bunu **ATƏT Parlament Assambleyasının (PA) Prezidenti Marqarita Sederfelt** söylədi. O, konstruktiv müzakirələrin, təmasların dayanıqlı inkişaf üçün vacib olduğunu bildirdi: "Bizim bu konfrans çərçivəsində fikir mübadilələrimizin nəticələrini, öyrəndiklərimizi öz ölkələrimizə aparmaq məsuliyyətimiz var. Dünyamız bu gün bir-birinə bağlı çətinliklərlə - enerji böhranı, iqlim dəyişikliyi, ərzaq təhlükəsizliyi və sairə üzləşir". **ATƏT PA-nın Prezidenti Marqarita Sederfelt Rusiyanın Ukraynadakı müharibəsinə də toxundu:** "Bu müharibə Ukraynanın ətraf mühitin təhlükəsizliyini, bi-

omüxtəlifliyini təhdid edir, məhv edir". **ATƏT PA rəhbəri bildirdi ki, sülh, etimad bu gün dünyada vacib məsələlərdəndir:** "Sülh yalnız insanlar üçün deyil, ətraf mühit üçün vacibdir". Marqarita Sederfelt bildirdi ki, qlobal çətinliklərin həlli istiqamətində milli səviyyədə addımlar atmaq, resursları cəlb etmək vacibdir: "Eyni zamanda ölkələr arasında ən yaxşı təcrübələrin mübadiləsi vacibdir. Əlaqələnmə, yaşıl iqtisadiyyat və dayanıqlı inkişaf gündəliyimizin əsasında olacaq. Biz qlobal böhranlarla mübarizə üçün dialoq və əməkdaşlığı təşviq etməliyik, bu prosedə parlamentlərin rolu vacibdir. Biz ATƏT regionunda ən yaxşı təcrübələrimizi mübadilə edə bilərik". **ATƏT PA-nın Baş katibi Roberto Montella isə COVID-19 zamanı da ATƏT parlamentarilərinin onlayn formatda müzakirələr apardıqlarını xatırladıb.** "İqlim dəyişikliyi zamanımızın ən böyük təhdididir. Eyni zamanda onun həlli istiqamətində atılacaq addımlar, yaşıl iqtisadiyyata keçid yolları da belidir. Biz Azərbaycan nümayəndə heyətinin töhfəsini, aktiv fəaliyyətini də qeyd etməliyik. Bu göstərir ki, ölkələr individual olaraq təşəbbüslərin irəli sürülməsində necə aktiv rol oynaya bilərlər".

A.Quliyev bildirdi ki, sabah Azərbaycanın Zəngilan rayonunu ziyarət etmək, müxtəlif yerlərdə layihələrin həyata keçirilməsi, eləcə də bugünkü panel müzakirələrimizin mövzuları ilə bağlı ən yaxşı yerli təcrübələrlə tanış olmaq üçün unikal imkanımız olacaq: "Sabah gündən-gündən sonra geri qayıdacağımız və konfransımızı bu hotel-də yekun iclasla başa vuracağımız".

"Bu vacib konfransda iştirak etməyə şadam. Biz hər gün xatırlayırıq ki, Yer planetinin resursları bəşəriyyət üçün bir hədiyyədir və biz onu qoruyub, gələcək nəsillərə ötürməliyik. Azərbaycana bu

Konfrans daha sonra panel müzakirələri ilə davam etdirildi. Tədbir iştirakçıları bu gün Zəngilan rayonuna səfər edəcəklər.

E.PASASOY,
"Yeni Məsəvat"

Bu gün - mayın 23-ü Laçının Ermənistanla sərhəd qapısında nəzarət-buraxılış məntəqəsinin qurulmasından (23 aprel) bir ay ötür. Bu hadisə, sözsüz ki, Azərbaycanın beynəlxalq hüquqdan qaynaqlanan suveren haqqının praktikada növbəti təsbiti idi. Beləcə, Qarabağda hələ də yuva salan erməni silahlı terrorçu və quldur dəstələrinin axırncı “nəfəsliyi” də bağlanmış oldu. Onların Ermənistandan silah-sursatla, minalarla təchiz edilməsinə faktiki son qoyuldu. Düzdür, nəzarət məntəqəsi ilə bağlı Qərbdəki bəzi erməni-pərəst çevrələrdən Azərbaycanın ünvanına iradlar ara-sıra davam edir. Ancaq bəlli məsələdir ki, rəsmi Bakı separatçı ünsürlərin naminə öz legitim hüququndan vaz keçəsi deyil. Əksinə.

Laçındakı postumuzun bir ayı - gəldiyimiz nöqtə, sonrakı addımlarımız...

Dinc ermənilər yoxlanılır, quldur dəstələrinin axırncı “nəfəsliyi” də bağlanıb, hay yığını isə aksiyalar keçirir, İrəvan yenə BMT məhkəməsinə müraciət edir - nəticəsi olacaqmı?

Bu ərəfədə - mayın 20-də ermənilər Gorus rayonunun “Kornidzor” adlandırılan kəndində, nəzarət postunun, Həkeri körpüsünün yaxınlığında mitinq keçiriblər. “Könüllülər Hərəkatı” ictimai təşkilatının təşkilatçılığı ilə keçirilən mitinqdə sərsəm iddialar səsləndirilib. “Könüllülər Hərəkatı” QHT-nin yaydığı bəyanatda deyilir: “Ermənistan qarşısında qoyulan güzəştlərə və sərhədlərə “yox” deyirik!” Özlərini Ermənistanın və “artsax”ın “sahibi” adlandıran hay yığını vəziyyəti gərginləşdirməyə yönəlmiş çıxışlar edib. Bu qəbildən təxribatlar və təhlükələr arta bilərmi? Ön tədbirlərimiz nə olmalıdır? Bir ayda nəzarət rejimi necə işləyib, nəzarət məntəqəsi ilə bağlı Bakıya yenə beynəlxalq səviyyəli hər hansı təzyiqin olacağını gözləmək olarmı? Fakt budur ki, Brüssel və Moskva görüşlərində Laçın yolundakı NBM barəsində söz açılmadı. Yeni Azərbaycana yönəlmiş vaxtaşırı çağırışlar səslənməsinə baxmayaraq, nə Avropa Birliyi, nə ABŞ, nə Rusiya bizə ciddi irad tuta bilmədi. Çünki bütün ölkələrin etdiyi legitim davranışa yol vermişdik.

Bu arada, Ermənistanın beynəlxalq hüquqi məsələləri üzrə nümayəndəsi Yeqişe Kirakosyan bildirib ki, Ermənistan Azərbaycanın Laçın dəhlizində keçid məntəqəsi quraşdırması ilə bağlı ikinci dəfə Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsinə müraciət edib. “İrəvan Haaqadan Laçın

dəhlizi ilə nəqliyyatın maneəsiz hərəkət etməsinə tələb edərək, bu barədə yekun qərar qəbul olunana qədər Bakıya müvəqqəti tədbir tətbiq ediləcəyini gözləyir”, - Kirakosyan bildirib. Ermənistanın Beynəlxalq Hüquq Məsələləri üzrə Müvəkkili Aparatı da məsələ qaldırıb ki, Bakı nəinki BMT Məhkəməsinin müvəqqəti qərarlarına əməl etmir, həm də Avropa İnsan Haqları Məhkəməsinin (AİHM) qərarlarına məhəl qoymur. Bəs bu müraciətlər effekt verə bilərmi? Düz 30 il BMT qətnamələri icra edilmədi və nəhayətdə Ordumuz yerinə yetirdi, indi bir 30 il də ermənilər beynəlxalq tribunallardan nəse gözləsinlər...

Professor Qabil Hüseynli “Yeni Müsavat”a qeyd etdi ki, Ermənistan tez-tez beynəlxalq təsisatlara müraciətlər edir. “İrəvan bu müraciətlərində beynəlxalq hüquq normalarından çıxış etməli olur. O zaman Azərbaycan öz ərazisindən başqa ölkənin ərazisinə keçid üçün post qurubsa, buna görə kimin nə həddi var ki, bizə hər hansı irad bildirsən?! Bu cür səfəh iddialar səsləndirənləri ya həddən artıq əzizləyiblər, ya da o millət tamamilə ağılını itirib. Çünki bizim nəzarət mexanizmi yaratmağımızda beynəlxalq hüquqla ayaqlaşıb bilməyəcək bir məqam yoxdur”, - deyər professor vurğuladı. **Q.Hüseynlinin sözlərinə görə, ermənilər Azərbaycan əra-**

zilərində köçürülüblər, burada bizim tabeliyimizdə yaşayıblar, indi görünür ki, 30 illik işğaldan sonra yollarını azıblar: “Biz də onları yeni qaydalara alışıdırmaq istəyirik, suverenliyin nə olduğunu başa salmağa çalışırıq. Əgər bunu axıra qədər dərk etməyəcəklərsə, o halda Prezidentin də dediyi kimi, çıxış yolu var - bizim əraziləri tərk edib özlərinə ayrı məskən seçə bilərlər”. **Siyasi ekspert Xəyal Bəşirov qəzetimizə açıqlamasında xatırladı ki, hər şey ötən ilin dekabrında ekofəalların aksiyası ilə başladı:** “Bu etirazların tələbləri var idi: ekoloji terrora son qoyulsun! Təəssüf ki, beynəlxalq təşkilatlar aksiya iştirakçılarının bu çağırışlarına lazımı reaksiya bildirmədilər. Ancaq ekofəallar separatçı ünsürlərin silah daşımaq imkanlarını məhdudlaşdırmışdı. Onlar isə Türşu-Xəlifəli yolu ilə qanunsuz daşımalara davam etdilər. Ordumuz bunun qarşısını aldı və ardınca nəzarət mexanizmi qoyuldu. Əslində iki il yarım əvvəl 10 noyabr sənədi imzalandı buna şərait yaradılmalı idi. Biz gördük ki, keçmiş münəfiqşədən iki il keçir və beynəlxalq təşkilatlar bizə kömək etmirlər, onda özümüz məsələni həll etdik”.

X.Bəşirov hesab edir ki, indi də Ermənistan bizə təzyiq göstərməyə çalışır: “Ancaq İrəvanın beynəlxalq

məhkəmələrə müraciət etmək üçün heç bir əsası yoxdur. Onlar əmindirlər ki, Azərbaycan nəzarət postunu oradan götürməyəcək. Onda niyə müraciət edirlər? Çünki Prezident 44 günlük müharibədən sonra bəyan etdi ki, erməni vəhşilikləri ilə bağlı BMT məhkəməsinə məsələlər qaldıracağıq, erməni cənilərinin tribunaldakı mühakiməsini tələb edəcəyik. Bizi qabaqlamaq üçün müxtəlif istiqamətlərdə müraciətlər ünvanlayırlar. Guya bu yolla özləri üçün hüquqi baza toplayırlar. Ancaq onların indiyə qədər olan bütün müraciətlərinə rədd cavabı verilib. Əksinə, bizim tutarlı dəlillərimiz var və Ermənistanla qarşı vəsatətlər qaldıracağıq. Odu ki, istər Laçın yolunda nəzarət postu qurulması, istər digər məsələlər barədə ermənilərin puç iddiaları olsun, heç biri nəticə verməyəcək”.

Siyasi şərhçi Asif Nərimanlının fikrincə, iki həftə öncə ermənilərin pasportlarını ilk dəfə yoxlanılarda reaksiya fərqli idi: “Pasportu yoxlanılan ermənilər narazı görünür, o cümlədən rəsmi İrəvan, Xankəndidə qalan separatçılar və beynəlxalq aləmdə erməni-pərəst dairələr buna etiraz edirdi. Amma daha sonra yoxlamalarla bağlı yayılan görüntülərdə fərqli mənzərə müşahidə edilir - ilk yoxlamadan fərqli olaraq, ermənilərin aqressiyası və narazılığı hiss

Paşinyan: “Azərbaycanın tərəfimizdən tanınan ərazisinə Qarabağ da daxildir”

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan bildirib ki, Azərbaycanın Ermənistan tərəfindən tanınan 86 600 kv. km-lik ərazisinə Qarabağın ərazisi də daxildir.

Erməni Telegram kanallarında yayılan məlumata görə, Paşinyan qeyd edib ki, Ermənistan təşkilatın öhdəliklərini yerinə yetirməsi baxımından ölkəni tərk etdiyini başa düşsə, KTMT-dən de-yure çıxacaq. KTMT üzvü statusu digər ölkələrlə təhlükəsizlik məsələlərinin müzakirəsinə mane olarsa, belə bir qərar da verilə bilər. Onun sözlərinə görə, məhz KTMT-yə üzvlük İrəvana üçüncü ölkələrdən silah əldə etməyi müzakirə etməyə mane olub.

“Bizə dedilər: sən KTMT-nin üzvüsən, sənənlə nəyi müzakirə edək?”, - Paşinyan bildirib.

KTMT-dən çıxmaq qərarının Ermənistan-Rusiya münasibətlərinə xələl gətirəcəyi ilə bağlı suala cavab verən baş nazir bildirib ki, respublikada son rəy sorğuları ölkədə Rusiya Federasiyasına etimadın səviyyəsinin azaldığını göstərib.

Bundan əvvəl Paşinyan keçirdiyi mətbuat konfransında Ermənistanın KTMT-nin Qırğızıstandakı hərbi təlimlərində iştirakı məsələsinin müzakirə olunduğunu bildirib.

KTMT-yə altı dövlət - Ermənistan, Belarus, Qazaxıstan, Qırğızıstan, Rusiya və Tacikistan daxildir.

“Ermənistan və Azərbaycan arasında sülh sazişi ətrafında intensiv danışıqlar gedir”.

Bunu da Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan deyib. Paşinyan deyib ki, mətn ətrafında ən qısa zamanda razılığa gəlib, imzalamağa ümid edirik.

“Əgər Azərbaycan bu günlərin birində bizə sülh müqaviləsinin mətni ilə bağlı öz variantını versə, bir neçə gündən sonra görə bilərik ki, bu sənəd qarşılıqlı güzəştlər məntiqinə uyğundur, niyə də olmasın, müqavilə növbəti görüşlərdə imzalana bilər”.

Paşinyan deyib ki, Vaşinqtondakı görüşdən əvvəl biz sülh müqaviləsinin mətninə düzəlişləri Azərbaycana təqdim ediblər:

“İndi Vaşinqtonda əldə edilmiş razılaşmaların müqavilədə əksini tapacağına və müqavilənin tezliklə imzalanacağına ümid edirik”.

□ Musavat.com

olunmur. Postu keçən ermənilər prosedur qaydalarına razılıqla əməl edirlər. Onların hansısa etirazı gömrük prosedurlarının dəyişməsi ilə nəticələnməyəcək, lakin məsələ bu qaydalara hansı əhval-ruhiyədə əməl etmələridir. Bu mənzərədən birdən çox nəticə ortaya çıxır: Birincisi, erməni əhalisi realılıqla barışır və bölgədə hərəkət etmək üçün Azərbaycan qanunvericiliyinə tabe olmaqdan başqa çıxış yolunun olmadığını görürlər. İkincisi, Qarabağın Azərbaycan ərazisi olduğu, Azərbaycan qanunlarına tabe olmadan burada yaşamaq perspektivinin olmadığını əyani şəkildə müşahidə edirlər. Üçüncüsü, ermənilər azərbaycanlılar haqda

antitəbliğatın doğru olmadığını öz gözləri ilə şahid olurlar”.

Ekspertin fikrincə, bütün bunlar erməni əhalisinin reinteqrasiya prosesinə münasibətinin də müsbət yöndə dəyişməsi perspektivini yaradır: “Qarabağdakı separatçılar əhalinin reinteqrasiyasına mane olmağa çalışsa da, Laçın postundakı yoxlama prosesini ümumilikdə erməni əhalisi ilə təbii təmasın yaranması da hesab etmək olar. Bu, Xankəndi və Rusiya sülhməramlılarının müvəqqəti yerləşdiyi digər ərazilərə nəzarətin bərpə olunması istiqamətində mühüm addımdır”.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Müsavat”

Qərbi Gürcüstanın Rusiya ilə yaxınlaşmasını niyə istəmir?..

Hüseynbala SƏLİMOV

Qonşu Gürcüstanda müxalifət yenə də etiraz edir - nəinki küçə və meydanlarda, hətta parlamentdə siyasi ehtiraslar səngimək bilmir. Səbəb də sadə və bəllidir: insanlar ölkələrinin növbəti dəfə Rusiya ilə yaxınlaşmasına etiraz edirlər. Bəli, ötən həftələrdə Rusiya Prezidenti Vladimir Putin Gürcüstanla aviareyslərin bərpa olunması və Gürcüstan vətəndaşları üçün viza rejiminin ləğvi haqqında sərəncam imzaladı. Ötən həftənin sonunda Rusiya təyyarələrinin Gürcüstan ilk uçuşu baş tutdu.

Amma ilk baxışda humanist bir addım kimi dəyərləndirilə bilən bu sərəncama Qərbdən neqativ münasibət gəldi. Bunun da bir neçə səbəbi vardı.

Brincisi, xeyli müddət keçməsinə baxmayaraq, Gürcüstan-Rusiya müharibəsindən sonra Kreml Tiflisin marqlarına cavab verən birçə belə addım atmayıb - Moskva gürcü torpaqlarının 20 faizini hələ də işğal altında saxlayır.

İkincisi, Gürcüstan-Rusiya müharibəsindən sonra gürcü dövləti yalnız Qərbin, xüsusən də ABŞ-ın səyləri nəticəsində müstəqil dövlət kimi qala bilibdir.

Üçüncüsü, Rusiya-Ukrayna müharibəsindən sonra dünya iki cəbhəyə bölünüb. Qərb dövlətləri Rusiya ilə münasibətləri kəskin şəkildə məhdudlaşdıraraq Moskvaya qarşı ən müxtəlif sanksiyalar qəbul ediblər. Bu prosesdə Tiflis özünü heç də nüməni müttəfiq kimi göstərmədi, demək olar ki, Rusiyaya qarşı sanksiyalara qoşulmadı. Bu azmış kimi, indi də Moskva ilə özünün əlaqələrini daha da genişləndirməyə çalışır. Belə bir siyasət əlbəttə ki, Qərbin diqqətindən qaça bilməz - Tiflisə bir neçə dəfə xəbərdarlıq edildi ki, birmənalı seçim etsin, ya Qərbin tərəfini tutsun, ya da Rusiyanın...

Prinsipcə, Gürcüstanın hakim partiyasını başa düşmək olar. Ukrayna müharibəsi çoxu üçün xəbərdarlıq oldu. Hamı deyirdi ki, bu müharibənin bitməsinə gözləmək lazımdır. Amma buna ehtiyac qalmadı. Bu yaxınlarda bəlli oldu ki, Rusiyanın, məsələn, Moldova ilə bağlı ciddi planları var.

Ötən həftənin sonunda Moldova Prezidenti Maya Sandu bir daha bəyan etdi ki, Moskva ölkənin qanuni hakimiyyətini devirmək istəyir. Aydın məsələdir ki, Moldovanın yerində Gürcüstan da ola bilərdi. Biz hələ onu demirik ki, Avropa institutları Gürcüstanla müqayisədə Moldovaya daha yaxındır. Avropa İttifaqı Ukrayna və Moldovaya "namizəd dövlət" statusu verdi, Gürcüstanısa bu statusa layiq görmədi.

Halbuki Ukraynada və Moldovada korrupsiyanın miqyası Gürcüstanla müqayisədə daha böyükdür və bunu Avropa institutları dəfələrlə qeyd ediblər. Biz Ukraynaya belə statusun verilməsini başa düşürük - burada müharibə gedir və Kiyevə dəstək lazımdır. Amma Moldova haqqında nə deyirsiniz?

Düzdür, Ukrayna ilə müharibə başlayan kimi "Biz Rusiyaya qarşı sanksiyalara qoşulmayacağıq" - deyərək bəyan edən Tiflisdən fərqli olaraq Moldova hökuməti nəinki rusiyyəyönmüli siyasət yürütməyə başlamadı, əksinə, bu gün də Moskvaya qarşı ciddi müqavimət göstərir.

Burada bir məsələni də qeyd edək ki, Ukrayna müharibəsinə qədər Kışinyov Avropa İttifaqına can atsa da, NATO ilə məsafə saxlamağa çalışırdı. Ukrayna müharibəsi Kışinyovun da NATO-ya münasibətini tamam dəyişdi - bu bir il ərzində Moldova hakimiyyəti Avropa İttifaqına və NATO-ya inteqrasiyanın ən müxtəlif variantlarını nəzərdən keçirib. Bu variantlardan biri də "unionistlərin" - Rumıniya ilə birləşmək tərəfdarlarının yanaşmasıdır və prezident Sandu da bu cənaha daxildir...

Bir sözlə, indi elə bir vaxtdır ki, keçmiş sovet məkanının bütün perimetri boyunca heç bir yer haqqında məşhur bir filmə deyildiyi kimi, burada üfiqlər sakitdir söyləmək olmur. Hər yerdə narahatlıq və qanqaraçılıq hökm sürür. Ukrayna müharibəsi də bitmək bilmir. Ötən həftənin sonunda ABŞ Prezidenti Co Bayden Ukraynaya növbəti hərbi-texniki yardımın məbləğini elan etdi - bəli, Vaşinqton Kiyevə 375 milyon dollarlıq hərbi yardım edəcək. Bunun özü bir silahlanma yardımındır və Qərb məhz bununla Moskvanı çökdürmək istəyir.

Sonda onu da qeyd edək ki, Tiflis bu ilin sonunda Aİ-dən "namizəd-dövlət" statusu alacağına ümid edir. Amma Avropa ekspertləri qeyd edir ki, Gürcüstanın Avropa meyarlarına uyğunluğu son vaxtlarda çox aşağı düşüb və təxminən 30 faiz təşkil edir...

Qarabağda Rusiya "sülhməramlı" kontingentin "mərhəmətinə" sığınan separatçı qalıqları üçün "oksigen balonu" bağlanandan - Laçının girişində nəzarət-keçid postu qoyulandan sonra erməni kriminal dəstələri üçün əsl ağlamalı günlər başlayıb.

"Yeni Müsavat"a gələn xəbərlərə görə, artıq onlar bir-birlərini didməyə, boğuşmağa başlayıblar, tələdən qurtulmaq üçün yollar axtarırdı. Yol isə birdir: dövlətçik-dövlətçik oyununa təcili son qoyub ağ bayraq qaldırmaq və Azərbaycan dövlətinə tabe olmaq, onun əfvinə sığınmaq. Bu barədə "Hraparak" erməni qəzeti yazır ki, terrorçu kampına çevrilmiş "artsax"da daxili siyasi vəziyyət gərginləşib". Nəşr xəbər yayıb ki, bir tərəfdən Samvel Babayan və Ruben Vardanyanın simasında "müxalifət" qüvvələri fəallaşmış, eyni zamanda Babayan "dövlət naziri"nin təyin olunmasını tələb edir.

"Digər tərəfdən, "hakimiyyət" daxilində - "parlament"də və "hökumət"də sabitlik yoxdur. "Artsax parlamenti"nin "spiker"-i də tələbi səsləndirdi: Araq Arutyunyan ya istefa verib yeni "seçkilər"ə gedir, ya da etimad "referendumu" keçirsin" - "Hraparak" bildirir. **Qəzet həmcinin yazır:** "Xatırladaq ki, bir neçə gün əvvəl "Artsax prezidenti" siyasi məsləhətləşmələrin başladığını və "müxalifət" qüvvələrinin nümayəndələrinin, o cümlədən Samvel Babayan və Ruben Vardanyanın daxil olacağı yeni qurumun formalaşdığını elan etmişdi. Lakin məsləhətləşmələr nəticəsiz qaldı, siyasi qüvvələr bir masa arxasında əyləşə bilmir, indiki "iqtidar", "parlament" və "parlamentdənkenar müxalifət" arasında razılıq əldə olunmayıb. Məlum olub ki, Araq Arutyunyan etimad "referendumu"nun keçirilməsi təklifi üzərində dayanaraq qərar verib. Yaxın bir-iki ayda "referendum" təşkil olunacaq və "Artsax xalqı" bir suala cavab verəcək: "Artsax prezidenti"ne güvənir, yoxsa yox? Beləcə, daxili siyasi böhran bu və ya digər şəkildə həll olunacaq".

Görünür, haylar başlarını əməlli-başlı itiriblər. Nə "etimad referendumu", nə "yeni seçki", nə "səsvermə" qutulardı? Bunlar yenə nə sarsaqlayıb, görəsən? Ağılları gedib yəqin köhnə əyyamlara, işğal (cəzasızlıq) dövrünə! İndi çıxmağa dəşik tapmırlar, Ruben "Qarabağdan çıxsam, vertolyotu vuracaqlar" deyərək səksəkə içindədir, hələ bir "seçki"dən, müqavimətdən dem vururlar. Məlum məsələdir ki, Azərbaycan dövləti oyuncaq rejimə bir daha bu lüksü tanımayacaq. Onlara ərazimizdə konstitusiyamıza zidd, qeyri-legitim seçki keçirməyə imkan verilməyəcək. Bəs Bakı buna qarşı konkret hansı addımlar ata bilər? O si-

"Şeytan yuvası" Bakıya qarşı daha bir təxribat hazırlığında: yaxın 1-2 aya...

Kriminal dəstələrin ağlamalı günləri başlayıb, separatçılar boğuşur, kukla rejim isə saxta referenduma getməklə "xilas"dən dem vurur; başlarını itiriblər, söz "Bayraktar"ındır!

rada Rusiya "sülhməramlı" kontingentinin komandanlığına bu təxribatı önləmək üçün çağırış edilecəkmi? Bəlkə "Bayraktar"ları qaldırmaq zamanıdır?

Analitik Elxan Şahinoğluna görə, Qarabağda separatçılar arasında fikir ayrılıqları mövcud olduğundan artıq şişirdilir: "Məsələn, yazırlar ki, "parlamentin spikeri prezidentin istefasını və ya yeni seçkilər tələb edib", "Qarabağ prezidenti ilə təhlükəsizlik şurasının keçmiş katibi arasında fikir ixtilafı mövcuddur", "Samvel Babayan vəzifə istəyir" və ya "Ruben Vardanyan Araq Arutyunyanı qarşı yeni hərəkət formalaşdırıb". Bu cür xəbərlərin yayılmasında məqsəd beynəlxalq aləmə Qarabağ erməniləri arasında ciddi siyasi mübarizənin və çoxsaylı "siyasi fiqurların" mövcud olduğunu aşılamaqdır. Yeni belə təsəvvür yaratmaq istəyirlər ki, Qarabağda "özünüidare uğrunda mübarizə gedir" və bu səbəbdən onlar Azərbaycan qanunlarına tabe ola bilməzlər. Biz isə beynəlxalq aləmə Qarabağda separatizmin günlərinin azaldığını, onların tərk-silah olunacağını və Xankəndidə Azərbaycan qanunlarının işləyəcəyini tələb etməliyik". **Politoloqun fikrincə, başqa təhlükə də ondan ibarətdir ki, erməni separatçıları işğalda saxladıkları əraziləri silah deposuna çeviriblər, əllərdə və evlərdə xeyli silah və sursat var, torpaq altında da basdırmamış deyillər, vaxtilə torpaqlarımızın işğalı belə başlamışdı:** "İndi də ara-sıra Kalaşnikov avtomatları ilə Şuşaya doğru atəş açırlar. Bu, Rusiya hərbi kontingentini narahat etmir, əksinə, böl-gəyə daha çox silah onların

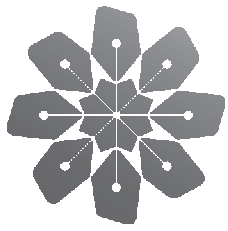
dəstəyi ilə keçirilib. Gələcəkdə separatçıları tərk-silah etməklə yanaşı torpaq altında basdırdıqları silah və sursatı da aşkar etmək vacib olacaq ki, bizə yenə arxadan atəş açmasınlar".

Siyasi təhlilçi Turan Rzayev separatizmin mövcudluğuna görə Rusiyanın dəstəyini xüsusi fərqləndirir: "Sülhməramlıların separatçıları silahlandırması qəbul edilməzdir. Rəsmi Bakı bu prosesin qarşısını ən qısa zamanda almalıdır. İlk növbədə bu barədə Azərbaycan tərəfi həm Rusiyaya, həm də sülhməramlıların komandanlığına xəbərdarlıq etməlidir. Bundan başqa, Rusiya sülhməramlılarına gətirilən silah-sursat və texnika yalnız quru yolu ilə olmalıdır. Yeni müvafiq qaydada və rotasiya qaydalarına uyğun olaraq Laçın postundan keçməklə həyata keçirilməlidir. Rusiya sülhməramlıları bütün bunlara baxmayaraq separatçıları silahlandırmağa davam edəcəyi təqdirdə rəsmi Bakı separatçıların təyin edilən postlarına zərbələr endirməli və bununla bir daha ciddiyyətini göstərməlidir. Ümumiyyətlə, erməni separatçılarının tərk-silah edilməsi prosesi mütləq şəkildə başlamalıdır. Rusiya sülhməramlıları bunu etmək iqtidarında, ya da istəyində deyilsə, Azərbaycan özü prosesi reallaşdırmalıdır". **Onun fikrincə, sülhməramlılara davamlı şəkildə silah-sursat ya birbaşa Rusiya ərazisindən, ya da Ermənistandakı hərbi bazalarından quru və hava yolu ilə gəlir:** "Laçın postumuzun qurulmasından sonra bu proses dayanıb. Davam edirsə belə, ən azından proses Bakının nəzarətindədir. Lakin indiki məqamda separatçılara verilən silahları Rusiya sülhməramlıları hava yolu ilə həyata keçirir".

Siyasi şərhçi Ramiyə Məmmədova isə separatizm ocağında klanların qarşısının müəhlə edildiyini düşünür. Rusiya ilə Ermənistanın Xankəndidəki oyuncaq rejim uğrunda mübarizə apardığını deyən təhlilçinin sözlərinə görə, bundan qalib Azərbaycan çıxacaq: "Bir yanda Paşinyana yaxın Araqik dəstəsi, digər tərəfdə onu istefaya çağıran qüvvələrdir. Bizim üçün fərqi yoxdur, istər terrorçu Araqik, istərse dələduz Ruben olsun, onları bölgədən iti qovan kimi qovmalıyıq. Babayan 90-cı illərdən tanınan fiqurdur. Onu da rədd etməyə az qalıb. Ekofəallar aksiya keçirəndə Gorusdakı hotellərin birində qalıb ulayırdı ki, Qarabağda qayıda bilmir. Məncə, bu xunta qüvvələrinin bir "Bayraktar"lıq canı var. Biz 10 min erməni hərbiçisini tabeliyində saxlayıb Xankəndi, Xocalı, Əsgəran, Xocavənd, Ağdərə ərazilərində onların axıra qədər özbaşınalıqlarına dözməyəcəyik".

Onun sözlərinə görə, Ermənistanın baş naziri təsdiqləyir ki, 86.6 kvadrat kilometr ərazi bütövlüyümüzü tanıyır. O zaman Ordumuz həmin rəqəmə daxil olan Qarabağın dağlıq ərazisində istədiyi zaman antiterror əməliyyatı başlaya bilər. Oradakı mülki əhəlinin təhlükəsizliyinə zəmanət verməklə bu torpaqlardan mürdər və cinayətkar qüvvələrin meyitini çıxarmaq lazımdır. Zaman və proses buna doğru gedir. Mən əvvəllər də demişəm ki, növbəti addımlarımız bizi Xankəndi və ətraf ərazilərdə üçrəngli bayrağımızın dalğalanmasına aparır".

Emil SALAMOĞLU
"Yeni Müsavat"

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

**Azərbaycan Respublikasının dünya
birliyinə integrasiyası, region ölkələri
və digər dövlətlərlə, beynəlxalq təşkilatlarla
əməkdaşlığının inkişaf etdirilməsi**

İsrail Prezidenti İshaq Hersoq mayın 30-31-də Azərbaycana səfər edəcək. Məlumatla görə, onu 40 nəfərə yaxın nümayəndə heyəti müşayiət edəcək. Azərbaycanın İsraildə səfirlik açmasından sonra Prezident İshaq Hersoqun böyük bir heyətlə Azərbaycana səfər etməsi çox böyük hadisə olacaq. Bu hadisə iki ölkə arasında dostluq-müttəfiqlik münasibətlərində daha bir uğurlu səhifənin açılacağına şübhə yeri qoymur.

Azərbaycanın İsrailə dostluq münasibətləri ölkəmizin xarici siyasətində dünya ölkələri ilə qarşılıqlı etimada əsaslanan bərabər-hüquqlu münasibətlərin qurulması prinsipinə əsaslanır. Eyni zamanda İsrail-Azərbaycan münasibətlərinin tarixi bağları mövcuddur. Azərbaycan və İsrail xalqları arasında dostluq əlaqələrinin qədim tarixi var. Bu xalqlar həmişə bir-birinin dilinə, dininə, mədəniyyətinə dərin hörmətlə, ehtiramla yanaşmış. Azərbaycanın yürütdüyü xarici siyasət nəticəsində ölkəmizin xarici əlaqələri, dostluq münasibətləri daim güclənir. Azərbaycana yaxın dost və tərəfdaş ölkələrdən biri də İsrail dövlətidir. İsrail Azərbaycanla, Azərbaycan isə İsrailə tərəfdaşlıq, dostluq münasibətlərində daim maraqlı olub. İsrail-Azərbaycan əlaqələri 31 ildə yüksələn xətt üzrə inkişaf edib. Əlaqələr Ulu Öndər Heydər Əliyevin hakimiyyətə gəlişindən sonra dərinləşib. İsrail Dövləti 1992-ci il aprelin 7-də Azərbayca-

nın müstəqilliyini tanıyıb. Bu illər ərzində Azərbaycan və İsrail dövlətlərinin siyasi, iqtisadi, mədəni və hərbi sahələrdə sıx əlaqələri yaranıb. 1993-cü ildə İsrailin Azərbaycanda səfirliyi açılıb. Bu il iki ölkə arasında diplomatik əlaqələrin qurulmasının 30 illiyi yadda qalan tədbirlərlə qeyd olunub. Bu gün qarşılıqlı münasibətlər strateji tərəfdaşlıq səviyyəsinə yüksəlib. Dövlətlər arasında ikitərəfli əlaqələr xüsusi olaraq təhlükəsizlik məsələlərini, enerji ticarəti, iqtisadi əlaqələri, mədəniyyət və təhsil sahələrini əhatə edir. Azərbaycanla İran arasında müdafiə sənayesi sahəsində çox səmərəli əməkdaşlıq uzun müddətdir qurulub. İsrail Azərbaycanın silah və yüksək texnologiyalarla bağlı əsas təchizatçısına çevrilib. Azərbaycanın İsraildən indiyə qədər təxminən 5 milyard dollar dəyərində silah və hərbi texnika aldığı artıq xeyli öncə rəsmi açıqlanıb.

Sosial Tədqiqatlar Mərkəzinin sektor müdiri İlyas Hüseynov bu barədə açıqlamasında bildirdi ki, İsrailə Azərbaycan arasında olan münasibətlərdə ən önəmli faktorlardan biri Azərbaycanda yəhudilərin çox tolerant bir mühitdə digər etnik azlıqlar kimi harmoniya şəraitində yaşamasıdır. İsrailə-Azərbaycanı bu baxımdan çox sıx tarixi tellər

bağlayır: "Azərbaycanın İsraildə səfirlik açmasından sonra prezident İshaq Hersoqun mayın sonunda Azərbaycana səfər etməsi çox böyük bir hadisədir. Çünki İsrail Azərbaycan üçün strateji tərəfdaş dövlətdir. Hərbi, texniki sahədə çox yaxşı münasibətlərimiz formalaşmış. Vətən müharibəsində İsrail istehsalı olan silah-sursat, texnika, pilotsuz uçuş

İshaq Hersoq

aparatları, hava sistemindən müdafiə sistemləri özünü ən yüksək səviyyədə göstərdi. İsrail silahları Vətən müharibəsində qələbə əldə etməyimizdə mühüm rol oynadı.

Azərbaycan və İsrail, xüsusilə hər iki dövlətin ən çox ehtiyac duyduğu sektorlarda əməkdaşlıq etməklə, bir-birləri üçün əsas regional oyunçulara çevriliblər. Yeni iqtisadi, biznes və ticari əlaqələr qurulub. Azərbaycan-İsrail tərəfdaşlığında təhlükəsizlik məsələləri də ön sırada gəlir. Səfirliyimizin fəaliyyətə başlaması bütün qeyd olunan sahələrdə əməkdaşlığımıza töhfələr verir. Azərbaycan-İsrail münasibətləri, Prezident İlham Əliyevin qeyd etdiyi kimi, uzun müddət əvvəl formalaşmış "yaxınlıq" mərhələsini keçib və yaxın dostluq, hətta qardaşlıq səviyyəsinə qədər yüksəlib, tarixi sınaqlardan çıxıb.

İki ölkə arasında siyasi, iqtisadi, hərbi, nəqliyyat və enerji sahəsində olan münasibətlər yüksək qiymətləndirilir və böyük əhəmiyyət kəsb edir. Azərbaycan

can İsrailin neftə olan tələbatının əhəmiyyətli hissəsini ödəyir.

Həmçinin biz İsrailin Yaxın Şərqdə apardığı siyasətə də nəzər salırıq. Bu gün İsrail Ərəb dövlətləri və Türkiyə də daxil olmaqla, münasibətlərin formalaşmasının tərəfdarıdır. Eyni zamanda Azərbaycan da İsrailə Türkiyə arasında münasibətlərin normalaşdırılmasının hər zaman tərəfdarı olmasını bildirib. Artıq İsrail-Türkiyə münasibətlərində istiləşmə müşahidə olunur. Bu da Azərbaycan-İsrail münasibətlərinin perspektivi ilə bağlı nikbinliyi daha da artıran amillərdir".

Ekspertin sözlərinə görə, iki ölkə arasında siyasi, iqtisadi, hərbi, nəqliyyat və enerji sahəsində olan münasibətlər bu gün xüsusilə böyük əhəmiyyət kəsb edir. Azərbaycan nefti İsrailin neftə olan tələbatının əhəmiyyətli hissəsini ödəyir. Bu da İsrail üçün çox mühüm strateji bir məsələdir. Azərbaycan və İsrail arasında olan münasibətlər artıq keyfiyyətcə yeni müstəvini dikte edir.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Etibar SEYİDAĞA

“Sülh sazişindən sonra Paşinyan vəzifədən gedəcək...” - Qərbin “B planı”nda nələr var...

Siyasi şərhçi: “Sülh sazişini imzalayacaq yeganə erməni siyasətçi bu gün Nikol Paşinyandır, Qərb onu saxlayacaq”

“Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın yerinə namizəd axtarılır”. Bu barədə “Past” erməni nəşri yazıb. “Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın hakimiyyətdən uzaqlaşdırılması Qərb üçün əsas məsələlərdən birinə çevrilib və onun yerinə namizəd axtarılır”, - deyər qəzetində dərc edilən məqalədə bildirilir.

Nəşr iddia edir ki, Ermənistan və Azərbaycan arasında mümkün razılaşmada maraqlı olan mərkəzlər, xüsusən də Qərb ölkələri sülh müqaviləsi imzalandıqdan sonra Nikol Paşinyanın hakimiyyətdə qalmasının ciddi problem olacağını başa düşürlər: “Qərb anlayırlar ki, sülh sazişi imzalanandan sonra Paşinyanın hakimiyyətdə qalması məqsəduşğün deyil. Ona görə də onlar “B planı” üzərində işləyirlər. Artıq onun yerinə bir neçə mümkün qərbyönlü namizəd müzakirə olunur. Yeri gəlmişkən, namizədlər arasında Paşinyan komandasının bezi nümayəndələrinin, eləcə də hazırda Ermənistanın daxili siyasi həyatında fəal olmayan fiqurların olduğu barədə məlumatlar var”.

Qəzet habelə bildirib ki, Moskvada da bu məsələ ilə bağlı müzakirələr gedib. Ancaq hansı yöndə? Bu haqda heç nə belli deyil.

Aydındır ki, Azərbaycanla Ermənistanın bir-birinin suverenliyi və ərazi bütövlüyünü (86.6 və 29.8 min kv km) qarşılıqlı şəkildə tanıdığı sülh sənədi və ya çərçivə sazişindən sonra Paşinyana daxildən revanşist-radikalların təzyiqi ikiqat, üçqat artacaq. O zaman istefa gerçəkdenmi yeganə çıxış yolu olacaq? Bəs onun xələfi sülh prosesini davam etdirə biləcəkmi? Rusiya nə dərəcədə bu prosesə seyrçi qalacaq?

Siyasi şərhçi Abutalıb Səmədov “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, Qərb ABŞ başda

olmaqla, ilin sonuna qədər sülh sazişini imzaladırmaq niyyətindədir. Bu məqsədlə həm ABŞ, həm Avropa Birliyi çox ciddi fəallıq göstərir: "Son altı ayda təkcə ABŞ-in dövlət katibinin vasitəçiliyi ilə üç görüş təşkil olunub. Eyni zamanda Prezident müşaviri Sallivanın da iştirakı ilə məhsuldar danışıqlar aparılıb. Brüssel də fəallaşmış və qarşıda iyul görüşü var. Bundan əvvəl Moldova paytaxtında keçirilən Avropa Siyasi Birliyinin ikinci sammitində yenə də sülh sazişini müza-

kirə etmək nəzərdə tutulub. İlin sonunda Qranadoda keçiriləcək üçüncü sammitdə də Azərbaycan və Ermənistan liderlərinin görüşünü təşkil etmək planlaşdırılıb. Bütün bunları göstərir ki, Qərb ilin sonuna qədər sülh müqaviləsini imzalamağı qarşısına bir məqsəd kimi qoyub. Təbiidir ki, bu, Rusiyanın maraqlarına cavab vermir. Ancaq prosesi açıq-aşkar pozmaq da Rusiyanın imkanları xaricindədir. Ona görə Rusiya da fəallaşmış və qarşıda mayın 25-də Moskvada növbəti görüş keçiri-

ləcək. Sülh sazişini imzalayacaq yeganə erməni siyasətçi mən hesab edirəm ki, bu gün Nikol Paşinyandır. O, bir tərəfdən proseslərə kifayət qədər ayıq yanaşır, reallıqları digər erməni siyasətçilərlə müqayisədə düzgün anlaya bilir və yeri gələndə cəsarət də göstərə bilir. Ona görə təbiidir ki, sülh sazişini Nikol Paşinyanın imzalayacağı heç kimdə şübhə doğurmur. İmzalandıqdan sonra Ermənistanda çox ciddi etirazların olacağı da şübhəsizdir. Bu şəraitdə Paşinyan hakimiyyətdə qala bilərmə? Nəzərə alsaq ki, 44 günlük müharibədə ağır məğlubiyyətdən sonra Nikol Paşinyan hakimiyyətdə qala bildi və bir qədər sonra hətta parlament seçkilərini də uddu, güman etmək olar yenə də onu devirmək mümkün olmayacaq.

Onu da nəzərə alsaq ki, Qərb Paşinyanın hakimiyyətdən getməyində qətiyyətlə maraqlı deyil, bu amil də onun hakimiyyətinin devrilməsi ehtimalını azaldır. Hətta Rusiya da bu gün onu yıxmaqda o qədər maraqlı görünmür. Çünki orada özünün namizədini hakimiyyətə gətirmək şansı yoxdur. Son variant Ruben Vardanyan idi, o da uğursuzluqla nəticələndi. Ancaq təbiidir ki, ehtiyat variantlar barədə düşünmək lazımdır və Paşinyanın hakimiyyətdən gedəcəyi halda onu əvəz edəcək namizəd indidən hazırlanmalıdır. Ancaq etiraf etməliyəm ki, bu çox çətin məsələdir. Ona görə ki, sülh sazişi imzalandıqdan sonra hakimiyyətə gələn yeni baş nazir onu reallaşdırmaq istiqamətində addımlar atmalıdır. Bunun üçün də kifayət qədər cəsarəti və təbiidir ki, həm də

səviyyəsi olmalıdır. Beləsinə tapmaq mümkün olarmı? Paşinyanın komandasında hələ ki beləsi görünmür. Üstəlik, onun komandasında olub hakimiyyətə gəlmək də güman edirəm ki, o qədər asan deyil. Muxalifətdə də belə bir imkan yoxdur”.

A.Səmədovun sözlərinə görə, bütün bu amillərə görə güman etmək olar ki, hər halda, Qərb daha çox çalışacaq Nikol Paşinyanın hakimiyyətdə saxlasın: “Nəzərə alsaq ki, ABŞ-in Ermənistanda çox böyük bir səfirliyi var və İraqdan sonra dünyada bu, ikinci böyük səfirlikdir və onun 2500 əməkdaşından təxminən 800 nəfəri dəniz piyadalarıdır, güman edirəm əlavə erməni hüquq-mühafizə orqanlarının yardımından da istifadə edərək Nikolunu hakimiyyətdə saxlamaq mümkündür və bu, Qərbin maraqlarına cavab verir. Rusiya heç vaxt Cənubi Qafqazda baş verən proseslərə seyrçi qalmaq və qalmaq imkanı da yoxdur. Lakin təsir imkanları da get-gedə azalır. Ona görə yenə də təbiidir ki, seyrçi qalmaq yoxdur. Ancaq nə isə eləyə bilərmə? Mən inanmıram Rusiyanın Ukraynada başı qarışdığı bir şəraitdə Cənubi Qafqazdakı proseslərə aktiv təsir etmək imkanı olsun. Üstəlik, onun Paşinyanı əvəz edəcək namizədi də yoxdur. O baxımdan hesab edirəm ki, meydan Qərbin əlindədir, rıçaqlar Qərbin əlindədir və onlar bundan istifadə edib həm sülh sazişinin imzalanmasına nail olmalıdırlar, həm də sülh sazişini reallaşdıracaq ən real siyasətçi olan Nikol Paşinyanın hakimiyyətdə qalmasını təmin etməlidirlər”.

❑ **Etibar SEYİDAĞA, “Yeni Müsavat”**

Qarğaya paxıllıq

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

“Qarğa, məndə qoz var” (məsəl)

Dünən bir videoya baxdım, zəhmətkeşimiz qarğa haqda danışdı. Deyir qarğa çox intellektual heyvandır, beyninin bədəninin ümumi kütləsinə nisbətində primatlara, o cümlədən insana yaxın canlıdır. “Gilgames haqda dastanda” Utnapiştı dünyanı su basanda öncə göyərçini göndərir, göyərçin fırlanır qayıdır. Bu dəfə qarğamı göndərir, qarğa qayıtmır və başa düşür ki, quru, torpaq haradasa yaxındadır.

Təbii, yuxarıda yazdığımı zarafat idi, Tik-tok adlı şeydən paylaşılan videoda isə soydaşımız qarğaya sözün əsl mənasında paxıllıq edirdi (açığı, mən hələ o Tik-tokdan nəse faydalı bir zad paylaşılmasına rast gəlməmişəm, bəlkə günah məndədir). Zəhmətkeşimiz deyirdi ki, qarğanın 300 il yaşamasının səbəbi ev-eşik, kredit, bahaçılıq dərdi çəkməməsidir. “Məndə də bunlar olmasa o qədər yaşayaram” - təxminən məzmunu belə idi. Düşük paylaşımları dəqiqliklə yadda saxlamaq öhdəliyim yoxdur.

Əgər mən radikal müxalifətçi olsam indi belə yazmalıydım: “Ah, vay, gör milləti nə günə salıblar, qarğaya paxıllıq etməyə məcburdur” və sairə. Ancaq yazmıram. Çünki qənaətimə görə insan heç bir halda qarğa-quzğuna paxıllıq etməməlidir. Təbiət səni təkamül nəticəsində o cür yüksək mərtəbəyə gətirib çıxarıb ki, qarğaya həsəd aparasan? Bu heç zarafat olaraq da gülməli deyil. Necə ki, “Bu şəhərdə” cütlüyünün guya İrani ələ saldığı səhnəciyə baxanda şəxsən mənim neinki gülməyim tutdu, hətta pis çıxmasın, qusmağım gəldi. Məncə, İran əleyhinə o cür səviyyəsiz propaqanda aparmaq elə İrana xidmət etməkdir.

Başqa yöndən, videopaylaşım kökündən yanlış bilgi üzərində qurulmuşdur. Qarğalar 300 il yaşamır. Ən çox yaşayan qarğanın 70-80 ilə çatması elmə məlumdur, bu da təxminən orta statistik azərbaycanlının ömrü qədərdir. Paxıllıq elənesi heç zad yoxdur. Uzağı qarğa bizim kimi pensiyaya çıxıb böcəkədən-qozdan nəse tapıb yeyər.

Qoz demişkən... Əslində mən zəhmətkeşlərimizin qurda-quşa paxıllıq etməsinin milli kökləri olduğu qənaətindəyəm (yəqin bu həm də şamanizm və animizmlə bağlıdır). Məsələn, bizim şimal-qərb bölgəmizdəki rayonların birində kənd var, o kəndin ayaması, ləqəbi el arasında bilirsənizmi necədir? Qarğa bağı çatladı! Ayamanın yaranmasının tarixçəsi maraqlıdır. Kənd uşaqları bilir, qoz yetişəndə qarğalar bunu yeməyi çox sevir. Ağacdən dərir, dimdiyində aparır, hansısa daşlıq, bərk yerə atıb sındırır, sonra ləpəsini yeyir. Bəzən də bir dirəyin başında oturub dimdiyi ilə sındırır. Yuxarıda yazdığım kimi, qarğalar çox ağıllı quşdur. Hətta dünyanın hansısa ölkəsində gizli kamera ilə video çəkmişdilər: qarğa yoldakı piyada keçidində qozu atır, avtomobillər qozun üstündən keçib sındırır. Sonra qarğa gözleyir, qırmızı işıq yanır, maşınlar dayanır, bu zaman enib sınımış qozları yeyir. Qayıdaq kəndimizin hadisəsinə. Orada qarğa qozu aparanda bütün kənd düşüb bunun dalınca, imkan verməyiblər quş haradasa nəfəs dərsin, qozu yesin. Axırda yazıq quşun dayanmadan uçmaqdan ürəyi partlayıb.

İndi adam mübarizə aparmaq, heyatını yaxşılaşdırmağa çalışmaq əvəzinə qarğaya paxıllıq eləyir. Yaxşı ki, qarğalar video çəkə bilmir, bizi biabır edərdilər.

Əslində mən siyasətə qarışmıram, bu yazını da ölkəmizdəki iqtisadi-sosial, zooloji-mənəvi mühiti tərənnüm etmək məqsədilə yazdım. Hara baxsan toy-bayramdır, narazılığa ehtiyac yoxdur. Daha millətə at-eşşək leşi satıldığı əski qara günlər geridə qalmışdır! İndi leşi qarğalar yeyir. Rayonlarda çiyyəlek festivalı keçirilir. Düzdür, ucuz və dadlı çiyyəlek qəhətə çəkilib, ancaq əsas festivaldır, çiyyəlek olmasa da olar. Gilasın kilosı 10 manatdır, nə qədər istəyirsən al, ye. 10 manat da boldur, hökumət dayanmadan pul kəsir, axırı yaxşı olacaq, inşallah. Pul elə şeydir kəsədikcə dəyəri artır.

Dünən Bakı Zooparkında ayının doğum günü təntənəli şəkildə qeyd olunub, ona tort verilib. Halbuki bizim yadırmızdır, ayını kəsib yeyən məmur uşaqları var idi. Gör nə qədər inkişaf getmişdir!

Böyük fasilədən sonra Azərbaycan-Ermənistan sülh danışıqları ötən həftə Moskvada davam etdirildi. Əgər buna “davam” demək olarsa. Çünki hələ də əsas sual açıq qalıb: Rusiya sülh müqaviləsində Qərb qəddər maraqlımı? Xarici işlər nazirlərinin 19 may Moskva görüşlərini Vaşinqton və Brüssel danışıqlarının davamı saymaq olarmı?

Yəqin ki, dəqiq cavab mayın 25-də Rusiyada İlham Əliyev, Vladimir Putin və Nikol Paşinyan səviyyəsində keçirilməsi nəzərdə tutulan üçtərəfli görüşdən sonra biləcəyik. Xəbər verildiyi kimi, artıq rəsmi Kreml Moskvada görüş olacağını təsdiqləyib. Putinin mətbuat katibi Dmitri Peskov deyib ki, belə bir görüş keçirilə bilər.

Ötən həftə Rusiya paytaxtında reallaşan XİN rəhbərlərinin üçtərəfli təmasları güman ki, liderlərin növbəti görüşünə hazırlıq xarakteri daşıyıb. Ancaq bunun nə dərəcədə ciddi nəticəyə hesablanmış məhsuldar danışıqlar olduğunu söyləmək çətindir. Rusiya baş diplomatının 19 may danışıqlarının yekunu barədə açıqlaması bu qənaəti yaradır.

Bəllidir ki, Lavrov bu xüsusda iki tezisə diqqət çəkib: birincisi, iddia edib ki, bölgədə münasibətlərin tənzimlənməsi üçün üçtərəfli razılaşmaların alternativı yoxdur. İkincisi isə bildirib ki, “Qarabağda təhlükəsizliklə bağlı vəziyyət yaxşılaşdırılmadan sülh sazişinin konkret aspektləri üzrə irəliləmək çətin və ya qeyri-mümkündür”.

Aydındır ki, ikinci halda Lavrov status məsələsinə işarə edir. Guya “Dağlıq Qarabağ konflikt”i davam edir və Rusiya da buna görə narahatlıq içindədir. Halbuki Azərbaycan üçün bu adda münasibətlər mövcud deyil.

Başqa yandan, S.Lavrovun “alternativsiz” adlandırdığı 10 noyabr sənədinin ən mühüm bəndlərini elə Rusiya özü yerinə yetirmir: Qarabağdan erməni silahlı dəstələri hələ də çıxarılmayıb (4-cü bənd), Naxçıvana maneəsiz keçid təmin olunmayıb (9-cu bənd) və s. Bu və digər səbəbdən Azərbaycan haqlı olaraq, apreli 23-də sərhəddə Laçın postunu qurdu və beləliklə də 10 noyabr üçtərəfli razılaşması (2020) faktiki surətdə arxa plana keçmiş oldu.

Bəzi təhlilçilər hesab edir ki, böyük ehtimalla Moskva görüşündə Rusiya yaranmış yeni vəziyyətdə üçtərəfli razılaşmanı müəyyən korrekte edilmiş formada irəli sürəcək. Lakin erməni hərbi birləşmələri ərazimizdən çıxarılmadıqca, yaxud silahsızlaşdırılmadıqca irəliləyişdən danışmaq absurd olar.

Məsələ həm də ondadır ki, Putinin də imzası duran üçtərəfli razılaşmalarda (10 noyabr 2020 kapitulyasiya sənədi, 11 yanvar 2021 Moskva, 26 noyabr 2021 Soçi, 31

“Moskva bunu etməsə, Azərbaycan

vuracaq!...” - gerisayım bitir, maskalar yırtılır

Liderlərin daha bir Rusiya görüşü nə vəd edir? Kreml də ədalətli sülh istəyirsə, onun formulu çoxdan masada: Bakının 5 baza prinsipi...

oktyabr Soçi) tərəflərin bir-birinin ərazi bütövlüyünü tanıması haqda heç nə deyilmir. Başqa sözlə, həmin üçtərəfli sənədlər Azərbaycan və Ermənistan arasında yekun sülh sazişi üçün yeridik əsas, baza ola bilməz. Yeni düşmənçilik səhifəsini qapatmaq üçün yeni sənədə ehtiyac var.

Vaşinqton və Brüssel danışıqlarında tərəflər məhz belə bir sənəd üzərində işləyiblər. Üstəlik, hər iki tərəfdən səslənən açıqlamalardan aydın olur ki, xüsusilə mühüm məqamlar üzrə qalan fikir ayrılıqlarına rəğmən, həmin danışıqlarda tərəflər sənədin bir sıra maddələri üzrə razılığa da gəliblər. O zaman rəsmi Moskvanın qısqandığını anlamaq nə?..

Belə bir “daşlaşmış” qənaət var ki, Rusiya araya girdisə, prosesi pozacaq, Paşinyan İlham Əliyevlə razılaşsa belə, buna imkan verməyəcək. Artıq ölkə daxilində Nikol Paşinyana təzyiqlər artıb. Həmişəki kimi, etirazların önündə Rusiyaya bağlı qüvvələr gedir. Hərçənd bu etirazlarda Ermənistan baş nazirinin özünün də maraqlı olduğunu düşünən siyasi şərhçilər var.

Bütün hallarda Paşinyana təzyiqlər onu Moskva görüşündə müəyyən razılaşmalardan çəkəndirə bilərmi? Moskva görüşü ilə bağlı əsas gözlənti nədir?

Politoloq Fikrət Sadıxov Musavat.com-a açıqlamasında ehtimal edib ki, müəyyən çərçivə layihəsi artıq hazırda və Moskvada ciddi müzakirə predmetinə çevrilib. Onun sözlərinə görə, belə təəssürat yaranır ki, Paşinyan daxilə ona qarşı təzyiqləri ona görə istifadə etmək istəyir ki, sazişə imza atmaqdan boyun qaçırınsın.

“Amma erməni baş nazir yaddan çıxarmamalıdır ki, həmin təzyiqi biz də ona qarşı istifadə edə bilərik. Azərbaycan öz məqsədlərinə mütləq nail olmalıdır. Nikol Paşinyan konkret, düzgün seçim etməlidir. Əgər Ermənistan Qarabağ məsələsinin müzakirəsindən uzaqlaşsa və bununla bağlı heç bir iradə olmasa, təbii ki, biz bu sazişə imza atmağa hazırıq. Yeni kommunikasiyalar açılsın, Zəngəzur dəhlizi açılsın, qeyri-qanuni dəstərlər Qarabağdan çıxarılınsın”, - deyir o qeyd edib.

Ekspertin fikrincə, Putin anlayır ki, hər şey dinc yolla həll olunsaydı, Ermənistan rəsmi şəkildə Qarabağ məsələsindən əl çəksə və bunu əsas müzakirə predmetinə çevirməsə, Rusiya sülhməramlılarının orada qalmasının mənası olmayacaq: “Bu da öz maraq dairəsini itirmək deməkdir. Putin onu da başa düşür ki, Azərbaycanın mövqeyi kifayət qədər qəti və prinsipialdır. Yaranmış gərginlik fonunda biz Rusiyaya qarşı nə sanksiyalar tətbiq etmişik, nə də ona qarşı düşmənçilik edirik. Putin bu realığı dərk etməlidir. Düşünürəm ki, Moskva son ana qədər sülh sazişinin öz maraqları çərçivəsində imzalanmasına çalışacaq ki, regionda əl yeri qalsın. Əks halda, Rusiya faktiki olaraq öz təsir vasitələrini itirir. İstənilən halda bizim həmləedici diplomatik addımlarımız müəyyən nəticələrə gətirib çıxaracaq”.

Politoloq Zərdüşt Əlizadə isə deyir ki, Moskva görüşündə Putinin yenidən köhnə variantla çıxış edəcəyi gözlənilir ki, bu da Qarabağdakı ermənilər üçün hansısa statusun gələcəyə saxlanması ilə bağlı ola bilər (Telegraf.com): “Paşinyan Rusiyanın bu təklifinə razı olacaq. Çünki gözəl bilir ki, Azərbaycan buna razı olmayacaq. Daha sonra tərəflərin Kişinyov görüşü nəzərdə tutulur. İyulda isə Avropa İttifaqının təşəbbüsü ilə yenidən Brüsseldə liderlərin görüşü nəzərdə tutulub”.

Politoloq Zərdüşt Əlizadəyə görə, Ermənistan bu zərbələrdən sonra da hərbi birləşmələrini ərazidən çıxarmasa, Azərbaycan daha geniş əməliyyatlar icra etməli olacaq: “Sözsüz ki, burada Azərbaycan Ordusu nə dinc ermənilərə, nə də ki, sülhməramlılara toxunacaq. Ona görə də erməni tərəfi bunları dəqiq bildiyi üçün öz qoşunlarını Azərbaycan ərazisindən tez bir zamanda çıxarmalıdır. Fakt odur ki, Azərbaycanla Ermənistan arasında ən ciddi müzakirə mövzularından biri həmin qanunsuz hərbi birləşmələrin mövcudluğudur”.

Beləcə, kifayət qədər kritik həftəyə girmişik. Gerisayım bitir, maskalar yırtılır. “Top” son dəfə Rusiyanın meydanındadır...

□ **Siyasət şöbəsi, “Yeni Məsəvi”**

Xəbər verildiyi kimi, mayın 20-də ABŞ Prezidenti Co Bayden 28 May Müstəqillik Günü münasibətilə azərbaycanlı həmkarı İlham Əliyevə məktub göndərüb. Orada deyilir ki, Azərbaycanla Birləşmiş Ştatlarda arasındakı tərəfdaşlıq regionda inkişafı təmin edib.

“Biz birlikdə terrorizmlə mübarizə aparır, narkotiklərin qanunsuz dövriyyəsinə qarşı tədbirlər görür və kütləvi qırğın silahlarının yayılmasının qarşısını alırıq. Xüsusən Rusiyanın Ukrayna xalqına qarşı qəddar müharibəsi dövründə Avropanın enerji təhlükəsizliyinin təmin edilməsində biz bir yerdə olmuşuq. Birləşmiş Ştatlarda Cənubi Qafqazda gələcək nəsillər üçün təhlükəsizlik və inkişafı təşviq edəcək, Azərbaycanla Ermənistan arasında dayanıqlı və ədalətli sülhü dəstəkləməyə davam edəcək”, - deyər Ağ Ev rəhbəri vurğulayıb.

Göründüyü kimi, əvvəlki məktublardan fərqli olaraq budəfəki təbrikdə nə Qarabağın adı çəkilib, nə də “Dağlıq Qarabağ”, “Dağlıq Qarabağ konflikt”, yaxud “Dağlıq Qarabağ xalqı” ifadələri işlədilib. Halbuki 44 günlük müharibədən az sonra Ağ Ev başçısı Azərbaycan-Ermənistan münasibətlərindən danışarkən “Dağlıq Qarabağ xalqı” ifadəsindən istifadə etmişdi.

O zaman söyləmək olarmı ki, yetərinə ermənipərəst sayılan, vaxtilə Konqresdə erməni lobbisi qrupunun üzvü olmuş və ABŞ-ın ilk prezidenti kimi saxta “erməni soyqırımı” haqda qətnaməni imzalayaraq 24 aprelə “genosid” söyləmiş Bayden Azərbaycanla bağlı ritorikası xeyrimizə dəyişib?

Azərbaycanla Ermənistan arasında Baydenin təbircə desək, “dayanıqlı və ədalətli sülh”ü rəsmi Vaşinqton necə təsəvvür edir və bu sülh Rusiyanın təklif etdiyindən nə ilə fərqlənir? Azərbaycana, bölgəyə hansı daha sərfəlidir? Nəhayət, Rusiyadan fərqli olaraq, Birləşmiş Ştatların sülh naminə artıq status söhbətini ortaya atmadığını demək olarmı? Ümumiyyətlə, belə fikir var ki, İrəvan razı olsa belə, Moskva imkan verməyəcək. Belədirmi?

Sirr deyil ki, Qarabağda qanunsuz erməni silahlı birləşmələrini indiyədək tərk-silah eləməyən, əksinə, onlara var gücü ilə “kışalıq” edib Qarabağda suverenliyimizin tam bərqərar olmasını əngəlləyən, öz prezidenti Putinin imzasına tükürən məhz Rusiyadır (10

Baydenin Bakıya erkən yetişən təbrik məktubu:

ABŞ sülh anlaşmasında niyə Rusiyadan çox maraqlıdır?

Murad Sadəddinov: “Dayanıqlı sülhün kimin vasitəsilə təmin edilməsinin mümkünlüyünü ABŞ-ın real addımlarının şahidi olduqdan sonra görə biləcəyik”

Elxan Şahinoğlu: “Vaşinqton üçün Azərbaycanla əməkdaşlığın dərinləşməsi həm də ona görə vacibdir ki, Rusiyanın bölgəyə təsir imkanları azalsın”

Xəyal Bəşirov: “ABŞ artıq keçmiş münaqişə ilə bağlı ən azından özünün leksikonuna, yanaşma tərzinə, bəyanatlarına ciddi dəyişiklik edib”

noyabr 2020 kapitulyasiya sənədi, 22 fevral 2022 Moskva bəyannaməsi və s.) Proseslərin gedişatı nə deyir: Azərbaycan və Ermənistan arasında dayanıqlı sülh kimin vasitəsilə təmin ediləcək - Vaşinqtonun, ya Moskvanın?

Politololoq Murad Sadəddinov “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, ABŞ-da seçkiya-bağı ritorika ilə hakimiyyətə gələndən sonra siyasətdə ritorika arasında ciddi fərqlər həmişə olur. Co Baydenin də ritorikasında bu, görünür: “Onun Azərbaycanla göndərdiyi təbrik məktubunun vaxtı və mətnindəki fikirlər ABŞ-ın Azərbaycana regionun mühüm ölkəsi kimi böyük əhəmiyyət verdiyinin sübutudur. ABŞ Prezidenti sanki artıq bu nəticəyə gəlib ki, praktik siyasət ermənipərəstliyin kənara qoyulması və ədalətli mövqedən çıxış etməyi tələb eləyir. Bunsuz mümkün deyil. Əks halda, Azərbaycan ABŞ-ın vasitəçiliyi ilə danışıqlara razılıq verməyəcək. Amerika Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh sazişinin imzalanmasını istədiyini nümayiş etdirir. Ancaq təkə istəklə

məsələ həll olmaz, istəyin həyata keçməsi üçün sülh sazişindən yayınmağa çalışan tərəfi-Ermənistanı sülhə məcbur etmək üçün lazımi addımlar atılmalıdır. Bu addımların atılmağa başlanmasını görsek əminliklə söyləyə biləcəyik ki, ABŞ Rusiyadan fərqli olaraq real sülh müqaviləsinin imzalanmasında, real sülh yaranmasında maraqlıdır. Dayanıqlı sülhün kimin vasitəsilə təmin edilməsinin mümkünlüyünü də ABŞ-ın real addımlarının şahidi olduqdan sonra görə biləcəyik. Sülhün yaranması üçün Qarabağdakı erməni separatizminə də son qoyulmalıdır. ABŞ gerek bunun üçün də real addımlar atsın. Rusiya belə görünür ki, erməni separatizminin qalmasında maraqlıdır”.

Politololoq Elxan Şahinoğlu isə bildirdi ki, ABŞ Prezidenti Co Bayden keçmişdə ermənipərəst konqresmen olsa da, dövlət başçısı kimi ölkəsinin milli və təhlükəsizlik maraqlarından çıxış etməlidir. Amerikanın milli və təhlükəsizlik maraqları isə Cənubi Qafqazın əsas dövləti olan

Azərbaycanla hərtərəfli əməkdaşlığı diqtə edir: “İran amili və Azərbaycanın Avropanın enerji təhlükəsizliyində artan rolu diqtə edir ki, Vaşinqton Bakı ilə təhlükəsizlik sahəsində əməkdaşlığı gücləndirməlidir. Azərbaycanla Ermənistan arasında vasitəçilərdən biri kimi Vaşinqton Qarabağ mövzusunda toxunmur. İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra Qarabağ Azərbaycanın daxili məsələsidir və rəsmi Bakı heç kimin bu məsələyə qarışmasını istəmir. Vaşinqton Bakını narahat etməmək üçün Qarabağdan danışmır. Digər tərəfdən, Vaşinqton üçün Azərbaycanla əməkdaşlığın dərinləşməsi həm də ona görə vacibdir ki, Rusiyanın bölgəyə təsir imkanları azalsın. Ermənistan-dan fərqli olaraq Azərbaycan Rusiyadan asılı deyil. Bu, Amerikanın maraqlarına cavab verir”.

Politololoq Xəyal Bəşirov isə bildirdi ki, əslində hazırkı məqamda ABŞ rəsmilərinin Ermənistanla Azərbaycan arasında aparılan danışıqlar prosesinə, sülh prosesinə yanaşma tərzində

dəyişilib: “Biz Brüssel çərçivəsində keçirilən görüşlərin dayandırılmasından sonra bunun daha çox şahidi olmuşuq. Bunu onunla izah etmək olar ki, ABŞ keçmiş münaqişə ilə bağlı yeni proseslərdə Qərbin rolunun azalmasından narahat olub. Ona görə hərəkətə keçib. Prezident Baydenin təbrik məktubunun mətninin bu dəfə bir qədər fərqli olması da bununla bağlıdır. Başqa bir məqam ondan ibarətdir ki, Rusiya-Ukrayna müharibəsinin getdiyi, İranla münasibətlərin gün-gündən gərginləşməsi səbəbindən Avropa üçün, ümumiyyətlə, Qərb üçün ciddi önəm kəsb edən Orta dahlizin reallaşması istiqamətində Azərbaycanın rolu artmaqdadır. Bayden də bunu görür və buna uyğun yanaşma sərgiləməyə başlayır. Eyni yanaşmanı Avropa liderlərinin də son zamanlar yanaşmalarında gördük. ABŞ artıq açıq şəkildə keçmiş münaqişə ilə bağlı ən azından özünün leksikonuna, yanaşma tərzinə, bəyanatlarına ciddi dəyişiklik edib. Bu da çox ciddi hadisədir. Növbəti addım kimi biz ümid

edirik ki, ABŞ bəzi Avropa ölkələri kimi özünün real addımlarında da dönüş edəcək və Azərbaycanın haqlı mövqeyinə açıq real dəstək nümayiş etdirəcək”.

Politololoqun sözlərinə görə, bu, təkə bəyanatlarla, məktublarla məhdudlaşmamalıdır: “Mən düşünürəm ki, bu məsələdə Vaşinqton Azərbaycana bütün istiqamətlərdə yanaşma tərzini dəyişmək mövqeyini ortaya qoymalıdır. 907 sayılı bədnam bir sənəd 30 ildən artıqdır Azərbaycana tətbiq olunur. Bu, Azərbaycana qarşı ədalətsizlikdir. ABŞ bu ədalətsizliyi ilk növbədə aradan qaldırmalıdır. Ermənistanla sülh sazişini imzalaması üçün real təzyiqlər məhz

ABŞ tərəfindən olmalıdır. Yəni Vaşinqton sülh sazişinin həqiqətən də imzalanmasını istəyirsə, bunun üçün gərəkən addımları, gərəkən ıraq-ları işə salmalıdır. Prezident Baydenin təbrik məktubunda Azərbaycanın Avroasiya siyasətində ciddi rola sahib olduğu açıq qeyd edilib. Həmçinin keçmişdə olan məktublarındakı bədnam ifadələrdən istifadə etməməsi də bundan xəbər verir ki, artıq Azərbaycana münasibətdə ciddi dəyişikliklər baş verib və verir. ABŞ-ın bir sıra dövlətləri qabaqlayaraq hələ 28 may tarixinə 10 günə yaxın vaxt qalmış Azərbaycan Prezidentinə təbrik məktubunu göndərməsi də jestdir. Proseslərin gedişatı ondan xəbər verir ki, Amerika sülh sazişinin imzalanmasına çalışır və Azərbaycanla sıx işləməkdədir. ABŞ Azərbaycanla, Cənubi Qafqazla bağlı siyasətində ciddi dəyişiklik edib. Ədalətli və neytral yanaşma tərzini davamlı nümayiş etdirilsə, uğurlu nəticələr verəcəyinə inam böyükdür”.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

Qərbin ən kəskin sanksiyaları ilə üzləşən Rusiya 2022-ci ildən etibarən nəzərlərini postsovet məkanı, Asiya və Afrikaya yönəldib. Asiya və Afrikaya Qərbin almadığı neft-qaz, neft-kimya, kənd təsərrüfatı məhsullarını yönəltməyə çalışan Moskva bu sahədə müəyyən uğurlara nail olub. Sanksiyaların gətirdikə sərfləşməsi, yayınmalara qarşı addımların atılması fonunda Şimal qonşu postsovet məkanına daha çox qadağan olunan Qərb texnologiyalarının, ikili xarakterli məhsulların dolaylı idxal imkanı kimi baxır. Bu baxımdan, Rusiyanın patronajlığı altında yaradılan Avrasiya İqtisadi İttifaqına daxil olan ölkələr xüsusilə fərqlənirlər. Belə ki, 2022-ci ilin yekunları, 2023-cü ilin birinci rübünün nəticələri göstərir ki, İttifaqa daxil olan Ermənistan, Qazaxıstan və Qırğızıstan qadağan olunan məhsulların Rusiyaya ikili idxalında ən mühüm həlqələrə çevriləblər.

İttifaq daxilində qarşılıqlı ticarətin həcmi 2022-ci ildə 10,3 faiz artaraq 80,6 milyard dollara çatıb. Bu zaman Ermənistan, Belarus, Qazaxıstan və Qırğızıstan İttifaqa daxil olan ölkələrə ixracı 1,9 faiz, yaxud 9,8 milyard dollar artırıblar. Bu artımın 9,5 milyard dolları məhz Rusiyaya ixracın payına düşür. Ermənistan İttifaq üzvlərinə ixracı 1,6 milyard dollar (2,8 dəfə artım), Belarus 5,6 milyard dollar (1,3 dəfə arım), Qazaxıstan 1,9 milyard dollar (1,2 dəfə artım), Qırğızıstan 646 milyon dollar (1,8 dəfə artım) artırıb. Nəticədə İttifaq üzvlərinə ixrac Ermənistanın ümumi ixracının 46,8 faizinə, Qırğızıstanın ixracının isə 65,8 faizinə çatıb.

2023-cü ilin birinci rübündə İttifaq üzvlərinin qarşılıqlı ticarətində ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə 20 faiz artım qeydə alınıb. Bu zaman Ermənistan İttifaq üzvlərinə ixracı 4,5 dəfə artırıb. O cümlədən Rusiyaya ixracı ermənilər 2,3 dəfə artırblar. Ermənistan birinci rübdə idxalı da 2,2 dəfə artırıb.

Yanvar-mart aylarında İttifaq üzvlərinin Çin, Hindistan və Türkiyə ilə ticarətinin həcmində kəskin artım müşahidə olunub. Bu ölkələr İttifaqın ümumi ticarətində 40 faizdən yuxarı paya malik olublar. Bu artımın 90 faizdən yuxarısı bilavasitə Rusiyanın payına düşür. Belə ki, Qərbin almaqdan imtina etdiyi neft, neft məhsullarını Moskva məhz Çin, Hindistan və Türkiyəyə yönəldir. May ayının əvvəllərinə doğru Rusiya gündə Çinə 2 milyon barel, Hindistana isə 1,6 milyon barel neft satıb. Qalan ixrac həcmində ən böyük paya Türkiyə sahib olub.

Avrasiya İttifaqı Komissiyasının sədri İy Malkinin dediyinə görə, İttifaq ölkələri

Rusiya Azərbaycanı “Putin layihəsi”nə şirnikləndirir - Avrasiya İttifaqına niyə üzv olaq ki...

Ekspert: “Azərbaycan yalnız ikitərəfli əlaqələrə üstünlük verməlidir”

arasında qarşılıqlı ticarətin daha da artırılması üçün bir sıra baryerlərin aradan qaldırılması lazımdır. Belə ki, 2022-ci ilin sonunda üzv ölkələrdə baryer kimi qeydə alınan 11 məsələdən 3-ü artıq aradan qaldırılıb: Belarus dərman ticarətinə tətbiq etdiyi baryeri, Qazaxıstan nəqliyyat vasitələrinə əlavə tələblər və dövlət təminatı sahəsində dövlət satınalmaları sahələrindəki baryerləri ləğv edib. Komissiyanın qiyamətəndirmələrinə əsasən yaxın vaxtlarda daha 4 baryer də aradan qaldırılacaq. Bundan əlavə, Rusiya, Qazaxıstan və Qırğızıstan hər hansı bir tərəfin qadağan etdiyi məhsulun ölkə ərazisi ilə daşınmasının qarşısını almaq üçün yeni elektron sistem işə salırlar.

Avropa Yenidənqurma və İnkişaf Bankının məlumatına əsasən, 2022-ci ildə Avropa İttifaqı ölkələri Rusiyaya ixracı rekord həcmdə azaldıb, onun qonşularına ixracı kəskin artırblar. Bu zaman Avrasiya İqtisadi İttifaqına üzv olan Qırğızıstana ixrac 84 faiz, Ermənistana ixrac 72 faiz, Qazaxıstana ixrac isə 14 faiz artıb. Bankda hesab edirlər ki, bu artımda əsas rol qadağan olunan məhsulların qonşu ölkələr vasitəsilə Rusiyaya

idxalının təşkil olunmasıdır. Artıq bununla bağlı Avropa İttifaqının narahatlıqları son dərəcə artıb, Rusiyaya ikili idxalın qarşısını almaq üçün sanksiyalar hazırlanmasına başlanıb. 2022-ci ilin dekabrında sanksiyalardan yayınan fiziki şəxslərin (Avropa İttifaqı ölkələrinin vətəndaşları - red.) 5 il azadlıq məhrum edilməsi, şirkətlərin isə ümumi dövriyyələrinin 5 faizi həcmində cərimələnməsinə dair qərar qəbul edib. Eyni zamanda Avropa İttifaqı daxilində Rusiyanın hərəkətlərində istifadə ediləcək məhsulların bu ölkəyə dolaylı yollarla çatdırılmasının qarşısını almaq üçün daha sərt addımların atılması ilə bağlı müzakirələr aparılır. Gözlənilir ki, yaxın vaxtlarda açıqlanması nəzərdə tutulan Rusiyaya qarşı 11-ci sanksiya paketində məhz sanksiyalardan yayınmaya qarşı mübarizə məqsədli məhdudiyyətlər üstünlük təşkil edəcək. Bir çox Avropa rəsmiləri məhsulları Rusiyaya çatdırmaqda şübhəli görünən Ermənistan, Qazaxıstan və Qırğızıstan kimi ölkələrə də həmin məhsulların satışının qadağan olunmasını təklif edirlər. Artıq ABŞ Ermənistan mənşəli 2 şirkəti qara siyahıya salıb. Bu addımların gətirdikə daha da sərfləşəcəyi gözlənilir.

Qərbin belə addımları fonunda Rusiya yeni ixrac və idxal mənbələri tapmağa çalışır. Bu prosesdə AİB-lə əməkdaşlıq cəlbəedici faktor kimi istifadə edilir: Rusiya İttifaqın təklif etdiyi əlverişli ticarət şərtlərini önə çəkir. Bu il Rusiyanın təklifi ilə İttifaq üzvlərinin yeni ixrac zənciri formalaşdırmaları üçün prioritet istiqamətlər müəyyənləşib. Bu zaman xarici ticarət üçün Top-20 ölkə müəyyənləşdirilib. İlk onluğa Çin, Hindistan, Misir, Vyetnam, Özbəkistan, Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri, Braziliya, İndoneziya, Meksika, Türkiyə, ikinci onluğa isə Azərbaycan, Serbiya, İsrail, Monqolustan, Səudiyyə Ərəbistanı, Tailand, İran, Banqladeş, Seneqal və Əlcəzair daxil edilib. Hər bir ölkə üçün ixracı mümkün olan sənaye sahələri, məhsulların çərçivəsi müəyyənləşdirilib.

Rusiya Avrasiya İqtisadi İttifaqına üzv olmayan postsovet ölkələrindən də öz məqsədləri üçün istifadə imkanlarını genişləndirməyə çalışır. Bu zaman onları İttifaqın digər ölkələri üçün də keçərliliyi güzəşlərlə cəlb etmək istəyir. Bu baxımdan, Azərbaycanı İttifaqa cəlb etmək üçün uzunmüddətli cəhdlərdən sonra əməkdaşlığın dərinləşdiril-

məsi təklifləri yenidən səslənməyə başlayıb. **Rusiya Federasiyasının Baş nazirinin müavini Aleksey Overçuk “Rusiya - İslam Dünyası: Kazan Forum” XIV Beynəlxalq İqtisadi Forumunda çıxışı zamanı İttifaqın Azərbaycanla əməkdaşlığa mühüm əhəmiyyət verdiyini qeyd edib:** “Rusiya Azərbaycanla Avrasiya İqtisadi Birliyi (AİB) arasında əməkdaşlığın inkişafı üçün böyük potensial görür. Azərbaycanın unikal coğrafi mövqeyini, iqtisadiyyatının strukturunu, xarici ticarətini, milli inkişaf planlarını nəzərə alaraq, biz Azərbaycan Respublikası ilə Avrasiya İqtisadi İttifaqı arasında əməkdaşlığın inkişafı üçün yaxşı potensial görürük”.

Rusiyalı yüksək çinli məmurun sözlərinə görə, Azərbaycan və AİB ölkələri İran və Türkiyə ilə sərhəddə gömrük nəzarətinin götürülməsi ilə Şimal-Cənub kəsiksiz dəhlizin yaradılmasından faydalanacaq: “Bu gün Azərbaycanda Avrasiya İqtisadi Birliyində görülən işlərə çox ciddi maraq və ekspertlər səviyyəsində dialoq var. Biz bunu yüksək qiymətləndiririk. Və təbii ki, belə bir kəsiksiz Şimal-Cən-

nub nəqliyyat və logistika dəhlizinin yaradılması istiqamətindəki qarşılıqlı fəaliyyətimiz fonunda, əlbəttə ki, gömrük sərhədlərimizin İran və Türkiyə sərhədinə-dək çatması həm Azərbaycan, həm də AİB-ə üzv dövlətlərin özləri üçün iqtisadi baxımdan açıq-aşkar faydalı olardı. Düşünürəm ki, bundan hamı uduşlu çıxardı”.

Ukrayna müharibəsi və Rusiyaya qarşı sanksiyalar başlayandan Azərbaycanın adı bir dəfə də olsun ikili idxalda hallanmayıb. Rəsmi Bakı qadağan olunan məhsulların Rusiyaya reixracına imkan vermir. Eyni zamanda Rusiyaya qarşı sanksiyalara da qoşulmur.

Bundan əlavə, Azərbaycan Rusiya və İranın iştirakçı olduğu Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizi layihəsində iştirak edir, Zəngəzur dəhlizini onun tərkib hissəsi kimi görür. Bu dəhliz çərçivəsində həyata keçirilən layihələri dəstəkləyən Bakı eyni zamanda Avropa İttifa-

qı və ABŞ-ın böyük önəm verdiyi Şərq-Qərb dəhlizinin fəaliyyətinin genişləndirilməsini aktiv dəstəkləyir. Belə bir şəraitdə Rusiya və onun başçılıq etdiyi İttifaqla əlaqələrin genişləndirilməsi, orada təmsil olunmaq Bakı üçün nə qədər əlverişli ola bilər? Ölkəmizin bundan hansı qazancları, itkilərinin olması mümkündür?

İqtisadçı-ekspert Natiq Cəfərlinin “Yeni Məsavət”ə dediyinə görə, Azərbaycanın ixracatında həmişə Avropa İttifaqı, İsrail və Böyük Britaniya üstün mövqeyə sahib olub: “İnvestisiyalara baxsaq, Azərbaycana qoyulan xarici investisiyaların çox böyük hissəsi Avropa və ABŞ mənşəlidir. Yalnız idxalda Rusiyanın ilk üçlükdə qərar tutduğunu görürük. Buna görə də ikitərəfli əlaqələrin olmasından Azərbaycanın qazancları çıxması mümkündür. Lakin Avrasiya İttifaqına, yaxud KTMT-yə üzv olmaq özü ilə böyük risklər, təhdidlər gətirə bilər. Nəzərə alaraq lazımdır ki, Ermənistan da hər iki qurumun üzvüdür. Bu baxımdan, Azərbaycan hər bir dövlətlə ikitərəfli əlaqələrə üstünlük versə, daha yaxşı olar”.

□ **Dünya SAKİT, “Yeni Məsavət”**

Türkiyədə prezident seçkilərinin ikinci turuna sayılı günlər qaldı. Əksər siyasi təhlilçilərə görə, möcüzə və "fors-major" olaylar baş verməyə, indiki prezident Rəcəb Tayyib Ərdoğan öz postunu qoruyub saxlaya biləcək.

Qeyd edək ki, "ATA İttifaqı"nın prezidentliyə namizədi Sinan Oğan həm "Cümhur İttifaqı"nın prezidentliyə namizədi, hakim Ədalət və İnkişaf Partiyasının sədri və hazırkı dövlət başçısı Rəcəb Tayyib Ərdoğan, həm də Cümhuriyyət Xalq Partiyası (CHP) namizədi Kamal Kılıçdaroğlu ilə keçirilən görüşlərdən sonra hələ qərar verməmişdi. Oğan türkiyəli jurnalist Fateh Altaylıya yekun qərarını bazar ertəsi - mayın 22-də elan edəcəklərini söyləmişdi.

Bu arada bildirdik ki, dünən dağılmış "ATA İttifaqı"ndakı Zəfər Partiyasının sədri Ümit Özdağ hakim Ədalət və İnkişaf Partiyasının sədr müavini Numan Kurtulmuşla görüşüb.

Görüş bitəndən sonra Özdağ bildirib ki, görüş çox faydalı keçib: "Dostlarımızla görüşün nəticələrini analiz edəcəyik".

Kurtulmuş isə Özağla ölkənin problemlərini müzakirə etdiklərini söyləyib: "Ümid edirik ki, prezident seçkilərinin 2-ci turunda Zəfər Partiyası Ərdoğanı dəstəkləyəcək".

Qeyd edək ki, "ATA İttifaqı" dağıldıqdan sonra ittifaqa daxil olan Ədalət Partiyası ittifaqı tərk edib və "Millət" İttifaqının namizədi Kamal Kılıçdaroğluna dəstəyini elan edib. O, üstüörtülü şəkildə ittifaqdakı digər qüvvələri müxalifət əleyhinə addımlarda ittiham edib.

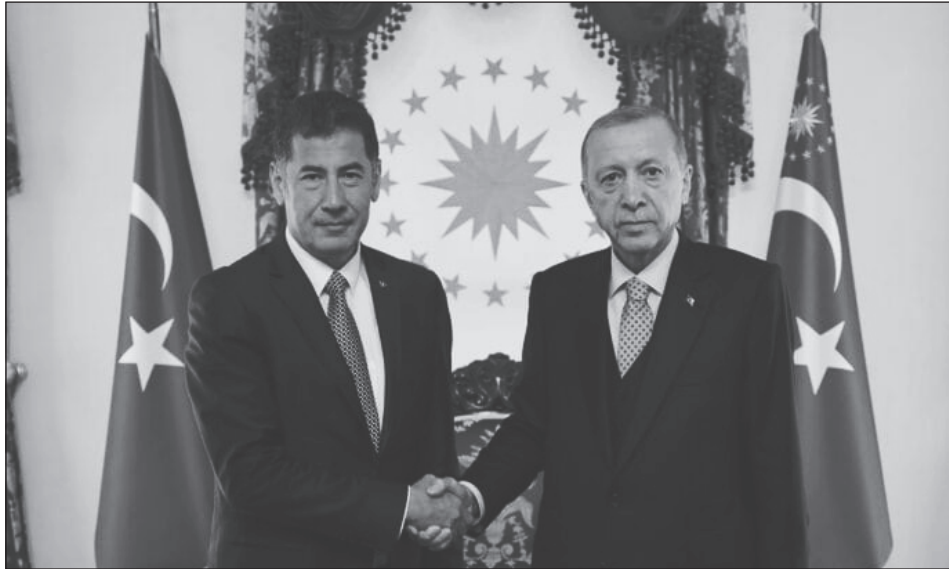
Bəzi kulis məlumatlarına görə, Özdağ və Oğan əvvəlcədən razılaşdırılmış şəkildə fərqli namizədləri dəstəkləyəcəklər ki, kim qalib gəlsə, hakimiyyətdən pay ala bilsinlər. Belə ki, Özdağın Kılıçdaroğlunu, Oğanın isə Ərdoğanı dəstəkləməsi ehtimal olunur.

Qəzet çapa gedərkən Kılıçdaroğlu ilə Özdağ arasında görüşün keçiriləcəyi barədə xəbərlər yayılmışdı.

Qeyd edək ki, bundan əvvəl də Kılıçdaroğlu-Özdağ görüşü baş tutmuşdu və Özdağ nəticələrin səlahiyyətli orqanlarla dəyərləndiriləcəyini bəyan etmişdi.

Məlumat üçün bildirdik ki, dünən axşam saatlarında Sinan Oğan ikinci turla bağlı qərarını açıqlayıb. Bu barədə o, mətbuat konfransında məlumat verib. Deyib ki, ikinci turda Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanı dəstəkləyəcək. Sinan Oğan Türk Dövlətləri Təşkilatının gücləndirilməli olduğunu deyib...

Deputat Bəhruz Məhərrəmov müxalif namizədin

Türkiyə seçkilərində kritik gün - Sinan Oğan Ərdoğanı dəstəklədi

Bəhruz Məhərrəmov: "Kılıçdaroğlunun quracağı hökumət öncədən dağılmağa məhkumdur və..."

Elçin Mirzəbəyli: "Bunlar Ərdoğanın qazanacağı səsə təsir edəcək məsələlər deyil"

Elxan Şahinoğlu: "Sinan Oğanın Ərdoğanı dəstək bəyanatı..."

hökumət qurmaq imkanlarının olmadığını söylədi: "Türkiyədə 28 may seçkiləri bütünlüklə bölgə üçün mühüm əhəmiyyət daşısa da, 14 may parlament və prezident seçkiləri öncəsindəki kritik situasiya mövcud deyil. İlk olaraq ona görə ki, cənab Rəcəb Tayyib Ərdoğan parlament seçkilərində əzici üstünlüklə qalib gəldi, prezident seçkilərində isə əsas rəqibini 3 milyona yaxın səsə üstələdi. Bu mənada böyük vədlərlə meydana çıxan və daha çox Qərbin iradəsini ifadə edən Millət İttifaqı faktiki olaraq seçkiyə yıpranmış şəkildə, ruh düşkünlüyü ilə daxil olur.

Digər tərəfdən, sirr deyil ki, Türkiyə prezident respublikası olsa da, parlament ənənələri və hakimiyyət iyerarxiyasında qanunverici orqanın rolu çox güclüdür. Parlament isə artıq milli iradənin - "Cümhur" İttifaqının, yeni Ərdoğanın nəzarətindədir. Belə olan halda Kılıçdaroğlu hətta seçkilərdə qalib gəlsə belə davamlı və dayanıqlı fəaliyyət mümkün olmayacaq. Amma Millət İttifaqının tək problemi parlamentdə nəzarət imkanlarına malik olmamaları deyil. Məlumdur ki, "Millət" İttifaqının heyəti - 7-li masanı təşkil edən siyasətçilərin hər biri ayrı-ayrılıqda siyasi hakimiyyətə iddialıdır və onları yalnız Ərdoğan şəxsiyyəti ilə mübarizə vəzifəsi birləşdirib. Yəni ilk imkanda Millət İttifaqı dağılmağa məhkumdur. Belə bir situasiya

yada Kılıçdaroğlu hakimiyyətə gələrsə, məhz müttəfiqlərinin siyasi iddiaları səbəbindən təkbaşına prezidentlik edə bilməyəcək və bu da ciddi hökumət böhranına səbəb olacaq. Yeni Kılıçdaroğlunun quracağı hökumət öncədən dağılmağa məhkumdur və əgər 28 may seçkilərində Kılıçdaroğlu və müttəfiqləri qalib gələrsə, yaşanacaq siyasi böhran ən qısa müddətdə növbədənkenar seçkiləri zərurətə çevirəcək. Bunu əslində özləri də anlaşıb və müxalif cəbhədə ruh düşkünlüyünün də kökündə əslində bu amil dayanır.

Bu mənada Ərdoğanın parlamentdə böyük gücə sahib olduğu və prezident seçkilərində də əsas favorit olduğu bir şəraitdə digər namizədlərin neytral qalıb-qalmaması, yaxud "Cümhur" İttifaqını dəstəkləyib dəstəkləməməsi Türkiyə üçün uzaq perspektivdə nəyisə dəyişməyəcək".

Politoloq Elçin Mirzəbəyli Sinan Oğanın seçim etməkdə yubandığını düşünür: "Sinan Oğan, əgər Türkiyə siyasətində mövqelərini möhkəmləndirmək və gələcəkdə milliyətçi qüvvələrin liderlərindən birinə çevrilmək istəyirdisə, o zaman mövqeyini seçkilərin ilk turundan sonra açıqlamalıydı və seçimini də şəxsləri deyil, prinsipləri müdafiə etməsi ilə əsaslandırmalıydı. Sinan Oğan və onunla eyni

ittifaqda birləşən partiyaların liderləri isə fərqli yol seçdilər və onların Rəcəb Tayyib Ərdoğan və Kamal Kılıçdaroğlu ilə görüşləri barədə məlumatlar, hətta reallığı əks etdirməyə də seçicidə müəyyən qədər "bazarlıq" təəssüratı formalaşdırdı. Sinan Oğan seçkinin ikinci turundan dərhal sonrakı açıqlamalarında Kamal Kılıçdaroğlunun namizədliyinin dəstəklənməsinə mane olan amil kimi HDP (PKK) və FETÖ ilə əməkdaşlığı, "Millət" İttifaqının konkret proqramının olmadığını göstərmişdi. Rəcəb Tayyib Ərdoğanın namizədliyinin müdafiəsinə mane olan faktor kimi isə əsasən HudaPar-la əməkdaşlığı və suriyalı qaçqınlarla bağlı məsələni gündəmə gətirmişdi. Kamal Kılıçdaroğlunun HDP və FETÖ ilə əməkdaşlığa son verməyəcəyi hər kəsə, o cümlədən Sinan Oğana da, düşündürəm ki, kifayət qədər belli idi. Çünki Kamal Kılıçdaroğlunun namizədliyinin xaricdən dəstəklənməsinin, həmçinin Qərbin siyasi marionetlərinin onun ətrafında cəmlənməsinin təməlinə əsasən HDP və FETÖ amilləri dayanır. HDP və FETÖ-dən imtina etmək o deməkdir ki, Kamal Kılıçdaroğlu ikinci turda rüsvayçı bir fərqlə məğlubiyyətə uğrayır. CHP lideri isə indiki halda Sinan Oğanın ona verəcəyi kifayət qədər şübhəli görü-

nən və əsasən narazı milliyətçilərin səsərinə görə HDP və FETÖ ilə əməkdaşlıqdan imtina etməz. "Cümhur" İttifaqının HudaPar-la əməkdaşlığına gəldikdə isə bu əməkdaşlığın Rəcəb Tayyib Ərdoğanın terrorla mübarizədə sərgilədiyi güzəştəz mövqeyə zərər qəddər də olsa təsir göstərmək gücündə olmadığı gün kimi aydındır. Suriya qaçqınları ilə bağlı məsələyə gəldikdə isə, onların təcridən öz ölkələrinə köçürülməcəyi ilə bağlı məsələ zəatən AKP-nin seçki platformasında yer alıb. Bu

yən bir hissəsinin, o cümlədən CHP-çilərin Rəcəb Tayyib Ərdoğanı səs verəcəyini düşündürəm. Bu həm də CHP-nin Kamal Kılıçdaroğludan qurtulması və Türkiyədə siyasi sabitliyin qorunması üçün vacib amildir və istisna etməyirəm ki, gələcəkdən Atatürkçü olanlar Türkiyənin bütövlüyünü Kamal Kılıçdaroğlunun olmayan perspektivindən üstün tutacaqlar".

"Atlas" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlu müxalifətin ciddi səhvlər buraxdığını qeyd

etdi: "Sinan Oğanın Ərdoğanı dəstək bəyanatı onun ikinci turda şanslarını artıracaq. Onsuz da bu dəstək olmadan belə Ərdoğanın şansları yüksəkdir. İkinci turda Kamal Kılıçdaroğlu 2.5 milyon səs fərqi aradan qaldırmalıdır. Bu da olduqca çətin görünür. Oğan da Ərdoğanı dəstək verir. Amma bu o demək deyil ki, Oğanın yığdığı bütün səsler Ərdoğanı gedəcək. Bu səslerin yarısı, yaxud da cüzi hissəsi belə getsə, Ərdoğanın qələbəsi üçün kifayətdir. İlk turda 8 milyondan çox seçici seçkidə iştirak etməyib, Kamal Kılıçdaroğlunun əsas ümidləri bu seçicilərdədir. Çalışır ki, onlar ikinci turda iştirak etsinlər. Amma bu o demək deyil ki, həmin insanlar ikinci turda məntəqələrə gedib hamılıqla Kamal Kılıçdaroğluna səs verəcəklər. Bütün hallarda Ərdoğanın şanslarını yüksək qiymətləndirirəm. Üstəgəl, müxalifətin ciddi səhvləri oldu. Bu səhvlərdən elə ən böyüyü "altılı masa" idi ki, orada cırdan partiyalar oldu ki, Kılıçdaroğluna heç bir fayda vermədən parlamentdə millət vəkili yerləri əldə etdilər. Bu da CHP tərəfdarlarında narazılıq yaratmaya bilməzdi. Təsəvvür edin ki, Əhməd Davudoğlunun heç bir nüfuzu olmaya-olmaya partiyası parlamentdə 11 millət vəkili yeri əldə etdi".

□ **Cavansir ABBASLI, "Yeni Müsavat"**

Azərbaycanda ürək transplantasiyası əməliyyatları həyata keçiriləcək. Bunu Milli Məclisin (MM) Səhiyyə komitəsinin sədri Əhliman Əmiraslanov dünən "Bakı Ürək Günləri" 8-ci Beynəlxalq Konqresində deyib. Komitə sədri daha sonra iki il əvvəl "Orqan donorluğu və transplantasiyası haqqında" Qanunun qəbul edildiyini xatırladaraq bildirib:

"Bu qanun Azərbaycan da ürək transplantasiyası əməliyyatlarını həyata keçirməyə imkan verir. Bu cür əməliyyatları həyata keçirə biləcək kifayət qədər mütəxəssislərimiz var. Hazırda bu istiqamətdə işlər davam etdirilir. Bununla bağlı Səhiyyə Nazirliyi və digər aidiyyəti orqanlar tərəfindən müzakirələr aparılır. Yaxın vaxtlarda Azərbaycanda ürək transplantasiyası əməliyyatlarına başlanıla bilər".

Belə əməliyyatlar hansı klinikalarda aparılacaq? Donorlar kim olacaq? Azərbaycanda hazırda neçə belə xəstə "təzə ürək" gözləyir? Qiymətlər (qabaqcıl ölkələrlə müqayisə), keyfiyyət necə olacaq?

Məlumat üçün deyək ki, Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının məlumatına əsasən, ürək-damar xəstəlikləri dünyada ölümə nəticələnən əsas xəstəliklər arasında birinci yerdədir. Dövlət Statistika Komitəsinin məlumatlarında da qeyd edilir ki, ölkəmizdə ölümə nəticələnən xəstəliklər siyahısında qan dövranı sistemi xəstəlikləri ön sıralardadır. TƏBİB-dən isə bildirilir ki, 2020-ci ildə 0-17 yaş arası kardioloqlara müraciət edənlərin sayı 49 min, 2021-ci ildə 69 min, 2022-ci ildə isə 76109 nəfər olub. 18 və daha yuxarı yaş qrupunda olanlardan isə 2021-ci ildə 467 911 nəfər, 2021-ci ildə 491 678 nəfər, 2022-ci ildə isə 579 704 nəfər müraciət daxil olub. Hər il dünyada 18 milyon ölüm kardioloji xəstəliklər səbəbindən baş verir.

İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyinin İdarə Heyətinin sədri Zaur Əliyev açıqlamasında deyib ki, ürək-damar sistemi xəstəlikləri qrupuna aid ümumilikdə 400-ə yaxın diaqnoz üzrə xəstəliklər icbari tibbi sığortanın stasionar terapeutik müalicə təminatına daxil edilib: "Bura üreyn işemik xəstəliyi, miokard infarktı, ürək qapaqlarının zədələnməsi,

Azərbaycanda da ürək köçürülmə əməliyyatları keçiriləcək - qiymətlər, keyfiyyət...

İdris Xəlilov: "Nə qədər insan ürək köçürülmə əməliyyatını gözləyir"; **agentlik:** "Hələ ki 2023-cü il üçün limitli qaydada..."

anadangəlmə ürək qüsurları və sair xəstəliklər daxildir. Xidmətlər Zərfi ilə təminata alınan cərrahi əməliyyatların 70-dən çoxu ürək-damar sisteminə aparılan əməliyyatlardır. Bunların sırasında aorta-koronar şuntlama, ürək damarlarına stentlərin yerləşdirilməsi və sair kimi əməliyyatlar yer alıb. Bundan başqa, ürək qüsurlarının diaqnostikası üçün istifadə olunan bir çox müayinələr də (elektrokardiogramma, doppler və rəngli exokardiografiya və s.) icbari tibbi sığorta hesabına həyata keçirilir.

Sevindirici haldır ki, icbari tibbi sığortanın tətbiqindən sonra bir çox cərrahi əməliyyatlar kimi ürək əməliyyatları da vətəndaşlar üçün daha əlçatan olub. Vətəndaşlarımız bu xidmətlərdən dövlət tibb müəssisələri ilə yanaşı, agentliyin müqavilə bağladığı özəl tibb müəssisələrində də yararlanırlar. Təkcə

ötən il agentliyin müqavilə bağladığı özəl tibb müəssisələrində həm böyüklər, həm də uşaqlar üzərində 34000-dən çox ürək-damar əməliyyatı icra olunub. Cari ilin ilk 3 ayı üçün bu rəqəm 5000-dən çox təşkil edir. Bir məqamı da vurğulayım ki, dövlət tibb müəssisələrində kardioloji xidmətlərin təkmilləşdirilməsi məqsədilə agentlik tərəfindən bir sıra tədbirlər görülür. Belə ki, artıq bu ildən ilk dəfə olaraq TƏBİB-in tabeliyindəki rayon mərkəzi xəstəxanasında ürək-damar cərrahiyyəsi mümkün olacaq. İlin əvvəlində Lənkəran Rayon Mərkəzi Xəstəxanasında müasir tibbi standartlara cavab verən İnvaziv kardiologiya və ürək-damar cərrahiyyəsi şöbələri yaradıldı. Bu gün əminliklə deyə bilərik ki, ölkə üzrə tətbiqinə başlanılan icbari tibbi sığorta vətəndaşlarımızın sağlamlığını qorumaqları üçün yeni imkanlar yara-

dıb".

Tanınmış kardioloq İdris Xəlilov "Yeni Müsavat"a dedi ki, bütün dünya ölkələrində olduğu kimi, bizdə də ürək köçürülməyə hər zaman ehtiyac var: "Nə zaman üreyn köçürülməsinə ehtiyac yaranır? Ürək bir motordur və əgər o, işini yerinə yetirə bilmirsə, ona kömək etmək mümkün deyilsə, onda ürək köçürülmə zərurəti üzə çıxır. Bəs nə vaxt ürək işləyə bilmir? Hazırda həm dünyada, həm də bizdə ürək cərrahiyyəsi pik həddədir. Ürək damarları əgər sıradan çıxarsa, ürək damarlarına stend qoymaq olur. Ürək qapaqları sıradan çıxarsa, onları dəyişmək, yaxud onları İnvaziv müayinə etmək mümkündür. Amma əgər ürək əzələsi sıradan çıxarsa, yəni ürək əzələsi normalda qanın 50 faizini vura bilmirsə, onun motor funksiyası aşağı düşsə, bu pasiyentləri müalicə etmək demək olar ki, problemdir, mümkün deyil. Bunlar bilavasitə ürək köçürülməyə namizəddir".

Həkim əlavə edib ki, ürək köçürmə əməliyyatı o qədər də çətin əməliyyat sayılır: "Bu, üreyn qapaq əməliyyatlarından da sadədir. Amma əgər qanda problem varsa, bu zaman donor tapmaq problemi olur, çox təəssüf ki, böyrək köçürmədə böyrəyin birini köçürmək

Bu il könüllü sığorta 28%, icbari sığorta isə 38% artıb

Bu il könüllü sığorta 28%, icbari sığorta isə 38% artıb. 2023-ci ilin yanvar-aprel ayları ərzində Azərbaycanda könüllü sığorta növləri üzrə 341 milyon 853.9 min manat, icbari sığorta növləri üzrə 125 milyon 676,4 min manat sığorta haqqı toplanılıb.

"APA-Economics" Azərbaycan Mərkəzi Bankına istinadən xəbər verir ki, 2022-ci ilin yanvar-aprel ayları ilə müqayisədə könüllü sığorta növləri üzrə toplanan sığorta haqları 27.7% və ya 74 milyon 108.9 min manat, icbari sığorta növləri üzrə sığorta daxil olmaları isə 38% və ya 34 milyon 650.3 min manat artıb.

Qeyd edək ki, hesabat dövründə könüllü sığorta növləri üzrə ödənişlərin məbləği 64.4% artaraq 102 milyon 501,9 min manat, icbari sığorta növləri üzrə ödənişlərin həcmi isə 3.3% artaraq 32 milyon 99.7 min manata bərabər olub.

Beləliklə, cari ilin yanvar-aprel aylarında könüllü sığorta bazarında toplanmış hər 100 manat sığorta haqqından 30 manat sığorta ödənişi edilib. Bu rəqəm 2022-ci ilin ilk 4 ayında 23.3 manata bərabər olub. Bu ilin yanvar-aprel ayları ərzində icbari sığorta bazarında hər 100 manat sığorta haqqına düşən ödənişin məbləği isə 25.5 manat təşkil edib ki, bu göstərici ötən ilin ilk 4 ayında 34.1 manata bərabər idi.

olar, amma heç bir normal insanın üreyni başqalarına köçürmək mümkün deyil. Burada böyük dilemmalar, etik suallar var. Burada bütün məsələlər aydınlaşdırılıb. Bizdə də yəqin belə olacaq. İnsanın üreyni sağlamdırsa, onun qanun və etik tərəfi həll olunursa, onda ürək köçürmək mümkündür.

O ki qaldı kimlərin buna ehtiyacı var. Hətta uşaqların da, hər kəsin, böyüklərin də buna ehtiyacı olur. Nə qədər insan bizdə bunu gözləyir, buna çox böyük ehtiyac var".

Azərbaycanda ürək köçürülmə əməliyyatları İcbari Tibbi Sığortanın Xidmətlər Zərfinə daxil edilibmi və bu, hansı klinikalarda həyata keçiriləcək? İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyinin

Marketing və ictimaiyyətlə əlaqələr departamentinin rəhbəri Aynurə Əhmədova bildirdi ki, hazırda Xidmətlər Zərfinə 2550 sayda tibbi xidmət daxildir. İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi tərəfindən 2023-cü il üçün Xidmətlər Zərfinə limitli qaydada qaraciyər, böyrək, sümük iliği və ya hematopoetik kök hüceyrələrin transplantasiyasının əlavə edilməsi təklif olunub. Sənəd təsdiqləndikdən sonra ictimaiyyətə bu barədə məlumat veriləcək".

Qurum rəsmisi əlavə edib ki, Xidmətlər Zərfinə daxil olacaq orqan transplantasiya əməliyyatlarının xərcləri icbari tibbi sığorta çərçivəsində qarşılanacaq: "Qiyməti də sənəd təsdiqlənəndə qarşı-

Rusiyanın Ukraynaya qarşı işğalçı müharibəsi sabah 28-ci aya adlayacaq. Ancaq müharibənin nə vaxt və necə bitəcəyi haqda hələ də müəyyənlik yoxdur. Son günlər isə Rusiya qüvvələrinin Donbasda bəzi taktiki üstünlük qazandığı haqda xəbərlər gəlir. Söhbət xüsusən də Baxmut şəhərinin ələ keçirilməsindən gedir. Bu xəbər tam dəqiq olmasa da, gələn son məlumatlar ancaq bu yöndədir.

Şəhərin əldən getməsi cəbhə xəttində, Qərbin Ukraynaya hərbi dəstəyində və Kiyevin əks-hücum planlarında hansı dəyişikliyə gətirə bilər? Cəmi 70 minlik əhalisi olan balaca bir şəhəri - Baxmutu 9 aya və fantastik itkilər hesabına ələ keçirən "dünyanın ikinci ordusu"nun hazırkı imkan və göstəriciləri necədir?

Bu arada qeyd edək ki, Ağ Ev sahibi Co Bayden Rusiyanın Baxmutda 100 min hərbi itirdiyi barədə fikirlər səsləndirib.

Baş verənlərin fonunda Ukrayna Prezidenti Volodimir Zelenskinin xarici ölkələrə səfərləri diqqət çəkir. Baxmutun işğalı zamanı o, Yaponiyada idi. Müharibənin qızgın vaxtında və əks-hücum əməliyyatları gözlənilirdi vaxtda bu səfərlərdə məqsəd nədir?

Bu arada Ukrayna Prezident Ofisi rəhbərinin müşaviri Mixail Podolyak deyib ki, ABŞ istehsalı olan "Patriot" sistemlərindən səmərəli istifadə etməklə Ukrayna artıq rusları hava müharibəsində məğlub edib.

"Tarix dərslərlərində yazılacaq ki, Rusiya Ukraynaya və "Patriot"a uduzdu. Bu, fantastik səslənir. Bununla belə, ümumiyyətlə, "bizim nəyisə etməyə haqqımız var, ya yox" kimi ritorikadan qurtulmaq lazımdır. Bizim hər şeyi etməyə haqqımız var. "Patriot" tamamilə yaxşı vəziyyətdədir. Onun orada heç bir problemi yoxdur. O, Kiyev səmasını qorumağa davam edəcək", - Podolyak bildirib.

Podalyak əlavə edib ki, Ukraynanın bu gün etdiyi hər şey beynəlxalq hüquq çərçivəsində və tamamilə qanunidir: "Bizim işğal olunmuş ərazilərdə hər şeyi vəhşicəsinə məhv etmək hüququmuz var".

Ukrayna Hərbi Hava Qüvvələrinin nümayəndəsi Yuri İqnat isə bildirib: "F-16"lar olanda biz bu müharibədə qalib gələcəyik. Bu təyyarələr Ukraynaya gəlsə, onlar bizim əməliyyat aerodromlarımızda müxtəlif bölgələrdə döyüş növbətçiliyində olacaqlar. Ukrayna ərazisi və dövlət

sərhədinin uzunluğu böyükdür. Buna görə də bizə qırıcı örtüyü olan "F-16" lazımdır. Qırıcı həm aşağıdan, həm də yuxarıdan hava hədəfləri üzərində işləyə bilər. Hava hücumundan müdafiə olmayan yerdə "F-16" fəaliyyət göstərəcək".

Məgər "F-16"larsız Uk-

lərdə yüz minə yaxın rus qoşunları itki verdi. Bu da çox böyük bir itkidir. Əgər Əfqanıstanda uzun müddət gedən müharibədə 20 minə yaxın itki verilmişdisə, indi kiçik bir bölgədə 9 aya keçən müddətdə yüz minə yaxın itki verildi. Hazırda Ukrayna Silahlı Qüvvələrinin arsenalında ballistik raket-

vermir. Onlara ilk növbədə, döyüş hazırlığı keçilir. Qısa müddətli olsa da, təlimlər keçilir. Hazırda Ukraynanın dövlət başçısı səfərdədir, ölkələrlə danışıqlar aparır. Bilirsiniz ki, Ukraynanı NATO, Amerika başda olmaqla, Qərb ölkələri lazım olan silahlarla bir dəfəyə təmin etmir. Bu da Ukrayna ordu-

ayırdı: "Zelenski hazırda Avropada görüşlər keçirir. Düşünürəm ki, bu görüşlərdə əsas məqsəd Ukrayna ordusunun silahlarla tam şəkildə təmin edilməsidir. Həm Avropada, həm də Yaponiyada uğurlu görüşlər keçirilir. Hansısa nailiyyət əldə olunur. Yerli mətbuatlarında bu barədə

çirsin. Qısa zamanda "F-16" pilotlarını hazırlamaq çox çətindir. Bilirsiniz ki, pilotlar illərlə bir təyyarə üzərində işləyirlər, təcrübə qazanırlar. İndi bu hazırlığın hansı effektləri verəcəyini gələcək göstərəcək. Qısa müddətdə peşəkar pilotların hazırlanması qarşıya qoyulan çətin tapşırıqlardan

Rusiyaya "bahalı Baxmut hədiyyəsi": Ukraynada cəbhə xətti dəyişir...

Rövşən Məhərrəmov: "Biz ruslara məğlub ordu kimi baxsaq da..."

Elxan Şükürlü: "Zelenskiyə indi vaxtı uzada bilmək "F-16"lar qədər gərəklidir"

raynanın qalibiyyəti mümkün deyil? Ukraynaya qələbədən ötrü neçə "F-16" lazımdır və neçəsi veriləcək, yaxud vəd olunub?

Hərbi polisin sabiq rəisi, polkovnik Rövşən Məhərrəmov rus ordusunun bir növ getdikcə özünə gəldiyini düşünür: "Bir müddət əvvəl demişdim ki, rus qoşunlarına ələ-belə baxmaq lazım deyil. Bilirsiniz ki, Rusiyada səfərbərliklə çağırılanların sayı çoxdur. Artıq Rusiya qoşunları formalaşmağa başlayıb. Təcrübə durmadan yığırlar. Əgər əvvəl "Vaqner"lər aktiv döyüş əməliyyatı keçirirdilərsə, hazırda Müdafiə Nazirliyinin nizami ordusu hazırlanmaqdadır. Onlar artıq döyüşlərə atılırlar. Düzdür, 9 aydan çoxdur ki, Baxmut istiqamətində ağır döyüşlər gedir. Bu döyüşlərdə həm özəl şirkətlər, həm də Müdafiə Nazirliyinin nizami qüvvələri döyüşür. Ukrayna ordusu da hücumların qarşısını müvəffəqiyyətlə alırdılar. Bu döyüş-

lər yoxdur. Qərb və Amerika Ukraynanı hələ o silahlarla təmin etməyib. Məlumatla görə, İngiltərə, Fransa, Amerika tərəfindən o silahlaların Ukrayna ordusuna verilməsi məsələsinə baxılır. Bu da gözləniləndir. Bu raketlərin verilməsi cəbhədə, əlbəttə, vəziyyəti dəyişə bilər. Bu raketlərin oxşarı Rusiyada var. Ruslar bilirsiniz ki, uzaqmənzilli raketlərdən istifadə edirlər. Ballistik raketlərdən istifadəyə önəm verirlər. Başqa-başqa silahlardan da istifadə olunur. Bütün bunlara baxmayaraq, Ukrayna ordusu sönməyib. Ukrayna xalqı və ordusu bu gün birlikdə mübarizəsini aparır. Biz ruslara məğlub ordu kimi baxsaq da, amma onlarda artıq formalaşma başlayıb, döyüş qabiliyyətinin artırılması istiqamətində müəyyən işlər aparılıb və bu da nəticəsini verməkdədir. Əgər əvvəllər səfərbərlikdən çağırılanları hazırlıqsız, dərhal döyüşə atırdılarsa, hazırda bu baş

sunda çox çətinliklər yara-
dır. Aldığım son məlumatlara görə, Baxmut artıq rusların tam nəzarəti altındadır. Bu barədə Ukraynadakı hərbi dostlardan öyrəndim. Onlar dedilər ki, strateji mövqelərə çəkiliblər və müəyyən yüksəkliklərdə bərkitmə işləri ilə məşğuldurlar. Gözləyirlər ki, əks hücumla Baxmutu boşaltsınlar. Bir sözlə, Ukrayna ordusu üçün kiçik ərazi sayılsa da, bu ərazinin işğalı böyük itki olacaq. Oranı çox uzun müddətə Ukrayna ordusu qoruyub saxlaya bildi. Əslində böyük qəhrəmanlıq göstərdilər. Hər iki tərəfdən itkilərin sayı-hesabı yoxdur. İtirilmiş bu mövqeləri bərpa etsələr, Ukrayna ordusunun da itkiləri kifayət qədər böyük olacaq. Əgər NATO, Qərb ölkələri Ukraynanı uzaqmənzilli raketlərlə təmin etməsələr, Ukrayna ordusu çox çətinliklər yaşayacaqdır".

Hərbi ekspert Ukrayna rəhbərinin Avropada olmasına da xüsusi diqqət

ekspertlərin şərhləri də gəlir. "F-16"ların verilməsi barədə artıq qərar var. Bunun verilməsi Ukrayna ordusunun döyüş qabiliyyətinin artırılmasında böyük rol oynayacaq. Bunlar havaya qalxanda havada raketləri məhv etmək qabiliyyətinə malikdir. "F-16"lar hava hücumundan müdafiə sistemlərinə də kömək edə bilərlər. "F-16"ların verilməsindən çox şey asılı olacaq. Bu barədə isə hələ ki bir məlumat yoxdur. Müasir "F-16"ların verilməsi, əlbəttə, çox yaxşı olardı. Cavab atəşi üçün bunun önəmi böyükdür. Hərbi hava qüvvələri havaya qalxanda "F-16"lar da onlarla birlikdə döyüş apara bilərlər. Bunlar məşhur qırıcı təyyarələrdir. Amma bir məsələni də deyim. Yaxın vaxtlarda bu təyyarələrin Ukraynaya verilməyini zənn etmirəm. Çünki hələ ki bunlarda ekipajlar hazır deyil. Ola bilsin ki, bu ekipajlar hazır olmadığı üçün Amerika tərəfi Ukrayna pilotları ilə bərabər uçuşlar həyata ke-

biridir. Bu tapşırığın öhdəsindən gəlmək sözün həqiqi mənasında çox çətindir. Onların hansı səviyyədə uçuşlar həyata keçirməsini gələcək göstərəcək".

Politoloq Elxan Şükürlü bu barədə öz facebook profilində belə bir status paylaşdı: "Ukraynanın müqavimət simvollarından daha biri - Baxmut da artıq rusların nəzarətinə keçib. Gerçəklik artıq odur ki, Qərbin israr və təhriklərinə baxmayaraq, Zelenski mövcud imkanlarla əks-hücumun Ukraynanın məğlubiyyətinə gətirib çıxaraçağını çox yaxşı bilir və "F-16"ların verilməsi tələbi ilə bundan yayınmağa, vaxt qazanmağa çalışır.

Zelenski yaxşı görür ki, Qərbdə Ukraynanın əks-hücumunun nəticələrini əsas götürməklə Rusiya ilə sövdələşmə masası arxasına keçməyə hazırlaşanların sayı getdikcə artır. Onu da yaxşı görür ki, əks-hücum uğursuz olarsa, bu, Zelenskinin nüfuzuna böyük zərbə vurmaqla, Ukraynanın daxilində də müharibə əleyhdarlarının mövqeyini gücləndirəcək və Rusiya ilə razılaşmaq istəyənlərin sayını artıracaq.

Siyasi nüfuzunun pik dövrünü yaşayan Zelenskiyə indi vaxtı uzada bilmək "F-16"lar qədər gərəklidir. Ona görə də, Yaponiyada keçirilən "G-7" sammiti zamanı da Qərbin qarşısında maksimum tələblərini qoydu.

Ukraynaya indiyədək kifayət qədər maliyyə və silah yardımı edən Qərb isə tələsir, çox tələsir... Çünki 2024-ə elə də çox vaxt qalmayıb..."

□ **Cavanşir ABBASLI, "Yeni Müsavat"**

“Məhkəmələrdə uşaqların dindirilməsinin əleyhinəyəm”.

Bu sözləri ötən həftəsonu Azərbaycan Vəkillər Kollegiyasının sədri Anar Bağirov “Nikahın xitamı ilə bağlı ailə qanunvericiliyinin tətbiqi sahəsində mövcud vəziyyət” mövzusunda konfransda çıxış edərkən deyib.

Onun sözlərinə görə, bu, uşaqlar üçün böyük travmadır: “Məncə, bununla bağlı qanunvericilikdə dəyişikliklərə böyük ehtiyac var”.

İlk öncə bildirək ki, bu ilin birinci rübünün statistikasına əsasən ölkədə boşanmaların sayı artıb. Belə ki, Dövlət Statistika Komitəsinin açıqlamasına görə, Ədliyyə Nazirliyinin rayon (şəhər) qeydiyyat şöbələri tərəfindən cari ilin birinci rübündə 11870 nikah və 5118 boşanma halları qeydə alınıb. Qeyd edilib ki, ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə əhalinin hər 1000 nəfərinə nikahların sayı azalaraq 5,9-dan 4,7-yə düşmüş, boşanmaların sayı isə 1,5-dən 2,0-a qədər artıb.

Məlumdur ki, Azərbaycanda hər il onlarla ailə bu və digər səbəbdən dağılır. Əfsus ki, boşanmaların ən böyük zərbəsi ailədəki az yaşlılara dəyir. Söhbət ilk növbədə psixi travmadan gedir. Çünki hər bir uşaq istəyər ki, atalı-analı mühitdə və qayğısız böyüsün. Yəni nə olursa, balacalara olur. Biz hələ boşanmadan sonra uşaqların üzləşdiyi ciddi maddi sıxıntıları, o cümlədən aliment problemlərini demirik.

Bəs ekspertlərin bu məsələyə mövqeyi necədir, məhkəmələrdə uşaqların dindirilməsi ilə bağlı qanunvericilikdə dəyişikliklərə ehtiyac varmı?

Məsələ ilə bağlı millət vəkili Fazil Mustafa “Yeni Müsavat”a danışib. Millət vəkili səslənən təklifi təqdirdə layiq hesab etdiyini deyib: “Vəkillər Kollegiyasının sədri Anar Bağirov məhkəmələrlə bağlı yaxın praktik biliyə, təcrübəyə malik vəkildir. Görünür, məhkəmə proseslərində uşaqların dindirilməsinin nə qədər fəsad törətdiyini nəzərdə tutaraq, belə bir təklif verib. Fikrimcə, bu, diqqətəlayiq təklifdir, müzakirə oluna bilər. Hər halda, burada yaş kateqoriyası, həddi-buluğa çatma və digər məsələlərdə bir daha dəqiqləşdirmə aparmaq

Ata-ana boşanır, zülmü uşaqlar çəkir - balacaları psixoloji travmalardan necə qorumaq...

Deputat: “Bir çox uşaqların insan alverinin, narkomaniyanın qurbanına çevrilməsinin səbəbi də budur”

olar. Bütün hallarda bu kateqoriyadan olan əməllərin hamısı məhkəmə prosesində özünü daha aydın şəkildə büruzə verir.

Digər məsələ, uşaqlarla məşğul olan hansısa ciddi bir mexanizm yoxdur. Yeni sözdə komissiyalar, müəyyən dövlət müəssisələri var, amma məsələ, konkret olaraq küçədə dilənən, məktəbə getməyən uşaqla məşğul olan yoxdur. Maraqlanan yoxdur ki, uşaq vaxtından əvvəl əmək fəaliyyətinə cəlb olunub. Çünki bunun alternativləri yoxdur. Məsələn, tutaq ki, uşağı mağaza və ya restoran işindən və yaxud da kənd təsərrüfatından çıxardıldı, bəs o, hara göndəriləcək? Həmin uşağı ayaqda tutmaq üçün hansısa mexanizm varmı? Əlbəttə ki, yoxdur. Həmçinin alternativ məktəb, dəstəkləmə fondları yoxdur. Ona görə də boşanma prosesində uşaqların travmalar yaşadığı ortadadır. Bir çox uşaqların insan alverinin, narkomaniyanın qurbanına çevrilməsinin səbəbi də budur.

Beləliklə, bir daha qeyd edirəm ki, verilən təklifi təqdirdə layiq hesab edirəm. Hər halda, əgər bu məsələ uşağa psixoloji travma vurursa, bu zaman qanunvericilikdə bu məsələyə dinamik yanaşma olar. Çünki hər şey

köhnə qaydada saxlanıla bilməz. Praktika yeni tələblər üzə çıxarırsa, qanunvericilik də buna reaksiya verməlidir”.

Azərbaycan Uşaqlar Birliyinin sədri Kəmalə Ağazadə isə məsələyə bu cür mövqe bildirdi: “Anar Bağirovun fikrini mən də təqdirləyiq hesab edirəm. Amma Anar Bağirov burada nikahın xitamı ilə bağlı olan məhkəmələr üçün bu fikri səsləndirib. Mən isə ümumiyyətlə, mülki, cinayət işləri ilə bağlı məhkəmələrdə uşaqların dindirilməsinin əleyhinəyəm. Çünki bu zaman onlar çox ağır travmalar yaşayırlar.

Məlum məsələdir ki, iki tərəf nikaha xitam verəndə burada ən böyük zərblər uşaqlara dəyir. Əlbəttə, bu zaman uşaqların qərəzli şəkildə öyrədilməsi, dindirilməsi, ananın yanındaırsa, ataya, atanın yanındaırsa, anaya qarşı formalaşdırılması yolverilməzdir. Bir çox hallarda məhkəmə kadr arxası görə bilmir və icra hakimiyyətləri tərəfindən verilən rəylərdə bəzən xoşagəlməz hallar olduğuna görə məhkəmə məcbur olur ki, uşaqları dindirsin.

Bəzən bildirirlər ki, uşaqlar arxa otaqda dindirilib. Amma gəlin baxaq görək, neçə belə arxa otaqda uşaqlar dindirilib?

Bu yaxınlarda fiziki zorakılıq görmüş ananın və uşağın məhkəməsində idim. Əlbəttə ki, məhkəmədə bütün şərait yaradılmışdı, amma suallar verilən zaman təqsirləndirilən şəxsin gözləri ilə uşağa psixoloji təzyiq göstərdiyini, uşağın yenidən böyük travma yaşadığını müşahidə etdim. Ona görə də düşünürəm ki, Anar Bağirovun səsləndirdiyi təklif olduqca önəmlidir”.

Psixoloq Azad İsazadə də qeyd etdi ki, uşaqlar məhkəmələrdə dindirilən zaman travma yaşayırlar:

“İlk öncə qeyd edim ki, bu məsələdə yaş faktoru var. Yeni yaşıdan çox şey asılıdır. Məlum olduğu kimi, qanunvericilikdə yalnız 12 yaşdan yuxarı olan uşaqlar məhkəmədə dindirilir.

Lakin həqiqətən də elə hallar var ki, valideynlərdən biri uşaqlara qarşı hansısa formada zorakılıq göstərir. Beynəlxalq praktikada bu cür hallarda uşaqla əvvəlcədən psixoloq işləyir və məlumat verir ki, uşaqlardan nəyi soruşmaq olar, nəyi yox. Adətən bu dindirilmə məhkəmə zalında deyil, qapalı halda, psixoloqun müşayiəti ilə keçirilir, digər valideyn də iştirak edir. Bəzi Avropa ölkələrində hətta bununla bağlı həm polis idarələrində, həm də məhkəmə zallarında xüsusi uşaq otaqları var.

Ora daha mülayim yerdir, çox da rəsmi yerə oxşamır və sairə.

Lakin burada söhbət psixoloji təsirdən deyil, qanunvericilikdən gedir. Sözsüz ki, qanunvericiliyə hansısa formada dəyişiklik etmək olar, amma beynəlxalq təcrübədən istifadə etməklə”.

Psixoloq valideynləri boşanandan sonra uşaqlarda yarana bilən travmalardan da söz açdı: “Adətən valideynləri boşanmış uşaqlar özlərini dostları, tanışları ilə müqayisə edir. Məsələn, baxır ki, məktəbdə bütün uşaqların valideynləri arxasınca gəlir və yaxud evdədirlər, amma onun cəmi bir valideyni var. Yeni müqayisədə özlərini bir qədər fərqli hiss etməyə başlayırlar. Bu cür travmanın nəticələri ilə dəfələrlə rastlaşıyıq. Məsələn, olur ki, artıq böyümüş qız bu travmanın təsirindən tez bir zamanda ailə qurmaq, bütöv ailəyə sahib olmaq istəyir. Lakin bəzən bu tələsik addım səhv olur”.

Psixoloq onu da qeyd edib ki, bəzi boşanmalar uşaqlara müsbət təsir edir: “Ailədə zorakılıqla üzləşən uşaq boşanmanı xilas etmə hadisəsi kimi qəbul edir. Olur ki, uşaq artıq böyüyəndə boşanmadığına görə anasını qınayır, günahlandırır ki, “niyə sən dözmüsən, niyə formal ailəni saxlamaq üçün bizə əziyyət verirdin, vaxtında boşansaydın belə halları yaşamazdıq” və sairə”.

Natamam ailənin uşaqlarda yaratdığı digər travmalar hansılardır?

Psixoloqlar qeyd edir ki, uşaqlar boşanma öncəsindən başlayaraq, boşanma müddəti və sonrasında bir çox mənfi vəziyyətlə üz-üzə qala bilər. Uşaqlarda ana-ata ayrılığının yaratdığı stress, ümumilikdə ayrılığın sonrakı günlərində deyil, daha sonrakı vaxtlarda da ortaya çıxar, hətta bu travma illər sonra da davam edə bilər.

Boşanmış ailələrdə uşaqların geriye dönüb baxdıqlarında xatırladıqları neqativ faktorların aşağıdakılar olduğu bildirilir:

- Ana-ata arasında xəbər daşımaq məcburiyyətində qalmaq;

- Valideynlərinin bir-birlərini günahlandırmasını eşitmək məcburiyyətində qalmaq;

- Ana və ya atanın aşırı qəmginliyinə, əsəbiliyinə, emosional çökməsinə şahid olmaq;

- Valideynlərindən biri ilə görüşməmək, onun üçün danışmaq;

- Yaşananlar üçün özünü günahlandırmaq;

- Valideynlər arasında davam edən düşmənçilik (bu təməl stress faktorlarındanıdır).

Boşanmadan öncəki və sonrakı qalmaqallar zamanı 37,7 % uşaqlarda irəliləyiş azalır; 19,6 % evdə intizam azalır; 17,4 % xüsusi diqqəti tələb edirlər; 8,7 % evdən qaçırırlar; 6,5 % dostlarla münasibətlər yaranır...

Həmçinin qeyd olunur ki, natamam ailələrdən olan uşaqlar sonralar əks cinslərlə münasibətlərin qurulmasında çətinliklər yaşayırlar. Bu, onlarda hər hansısa bir münasibətə girərkən özünə-inamın aşağı olması, evlilik qorxusunun olması ilə göstərir.

Günahkarlıq hissi boşanmış ailələrin uşaqlarında daha çox olur. Və hətta bəzi məlumatlara görə, nikahın pozulması oğlan uşaqlarına daha çox mənfi təsir göstərir.

Uşaqlarda valideynlərin boşanması ilə əlaqədar stressin verdiyi nəticələr bunlardır:

- Gündəlik həyata uyğunlaşmasının pozulması;

- Sevgi və sədaqət haqqında təsəvvürlərin dəyişməsi.

✉ **Xalidə GƏRAY,**
“Yeni Müsavat”

2023-cü ilin yanvar-aprel aylarında 266,8 min hektar sahədə yazlıq bitkilərin səpini aparılıb ki, bu göstərici ötən ilin müvafiq dövrü ilə müqayisədə 12.8% azalma deməkdir.

APA xəbər verir ki, hesabat dövründə yazlıq buğda səpini 3310.4 hektarda aparılıb ki, bu da 2022-ci ilin ilk 4 ayı ilə müqayisədə 20.4% azalma deməkdir.

Qeyd edək ki, cari ilin ilk 4 ayında kartof əkin sahələri 7.1%, tərəvəz əkin sahələri 7.9%, bostan əkin sahələri isə 22.4% azalıb.

Bəs səbəb nədir? Əkin sahələrinin azalmasının ölkənin ərzaq təhlükəsizliyinə hansı təsiri ola bilər? Hazırda xaricdən ərzaq buğdası asılılığımız nə yerdədir?

İqtisadçı ekspert Natiq Cəfərli "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, əkin yerlərinin azalması ilə bağlı məsələyə rəsmi qurumlar aydınlıq gətirməlidir. Ekspert hesab edir ki, işğaldan azad edilmiş ərazilərin kənd təsərrüfatı üçün hissə-hissə istifadəyə verildiyini nəzərə alsaq, əkin sahələrinin azalması başadüşülən deyil: "Kənd təsərrüfatı sahəsində subsidiyalasmanın yüksək səviyyədə olmasına baxmayaraq, bu azalmanın səbəbi nədir? Kənd Təsərrüfatı Nazirliyi bu suala aydınlıq gətirməlidir. Ərzaqlıq buğda asılılığımız illərdir eyni səviyyədədir. Azərbaycan 75-58 faiz xarici ölkələrdən asılıdır. Hazırda buğda ən çox Qazaxıstandan alınır. Uzun illərdir özümüzü cəmi 23-25 faiz həcmində təmin edə bilirik, bu da ciddi problemdir".

İqtisadçı ekspert Eldəniz Əmirov isə hesab edir ki, statistikaya diqqət etmək lazımdır: "Müəyyən subsidiyalardan

Azərbaycanda buğda əkin sahələri kəskin azalıb - səbəblər, ərzaq təhlükəsizliyimizə təsiri...

Natiq Cəfərli: "Ərzaqlıq buğda asılılığımız illərdir eyni səviyyədədir"

Eldəniz Əmirov: "Səbəblərdən biri torpaq sahəsinin təyinatının dəyişdirilməsi ola bilər"

Azər Badamov: "Dövlət fermerə göstəriş verib hər hansı məhsulun əkilməsinə məcbur etməməlidir"

yararlanmaq üçün əkin sahəsi kimi qeydiyyatda olan sahələr siyahıdan çıxarılmış, eləcə də çox subsidiya almaq üçün mövcud sahələr daha çox yazdırılmış, lakin bütün bunların dürləşdirilməsi nəticəsində daha real rəqəmlər ortaya çıxmışdır. İkinci bir səbəb torpaq sahəsinin təyinatının dəyişdirilməsi ilə bağlı ola bilər ki, bu həmin sahələrin yazlıq əkin sahəsi kimi deyil, kənd təsərrüfatının

digər istiqamətdə istifadəsi üçün nəzərdə tutula bilər və qarşıdakı aylarda əkin üçün istifadəyə verilə bilər. Üçüncü səbəb isə iqlim və buna bənzər digər təbii hallarla əlaqəli ola bilər. Elmi təcrübələr göstərir ki, adətən bu səbəbdən əkin sahəsinin həcmi maksimum 5% azala bilər. Ona görə də hazırda 12.8%-lik yazlıq əkin sahələrinin azalmasında yuxarıda qeyd etdiyim hər 3 səbəbin ey-

ni zamanda olma ehtimalı çoxdur. Hətta ola bilər ki, digər faktorlar da burada yer alır. Bütün hallarda düşünürəm ki, ilin sonunda yekun statistika bütün suallara cavab tapmağa kömək edəcək".

Milli Məclisin Aqrar siyasət komitəsinin üzvü Azər Badamov "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirdi ki, buğda əkininin 20,4%, kartof 7,1%, bostan

əkin sahələrində 22,4% azalma həmin növ məhsulların istehsalında da azalmanın olacağı deməkdir. **Millət vəkili**nin sözlərinə görə, daxili istehsalın artması ərzaq bolluğu üçün əsas amildir: "Əkin sahələri özəl mülkiyyət olduğundan hansı məhsulun əkilməsi ilə bağlı qərarı fermer müstəqil şəkildə qəbul edir. Dövlət fermerə göstəriş verib hər hansı məhsulun əkilməsinə məcbur etməməlidir. Hazırda müəyyən olunmuş strateji bitkilərin əkilməsinin stimullaşdırılması üçün subsidiyalar verilir. Son nəticədə nə əkiləcəyi ilə bağlı qərarı fermer verir. Fermer bazarı araşdırır və hansı məhsul ona daha sərfəli olursa, onu əkir". **A.Badamov qeyd etdi ki, bitki sahələrinin azalması heç də aqrar istehsalın azalması kimi başa düşülməməlidir:** "Bitki əkini azalırsa, ondan daha gəlirli sahə olan bağların əkilməsi genişlənir. Bitki istehsalının azalması daxili bazarda tələbatın idxal hesabına ödənilməsinə

yol açır. Bununla yanaşı, meyvə ixracımızın həcmi sürətlə artır. Sahibkarlar bazarları araşdırır və ehtiyacı olan məhsulları idxal edir. Ona görə də ərzaq təhlükəsizliyi ilə bağlı hər hansı bir çətinliyin yaranacağını düşünmürəm. Azərbaycanda kifayət qədər ərzaqlıq buğda ehtiyatı var. O cümlədən idxalı da davam edir. Daxili istehsalın azalması idxalımızı artıracaq və bu, sadəcə, bazar qanunlarına görə tənzimlənilir".

Yeri gəlmişkən, 2023-cü ilin yanvar-aprel aylarında Azərbaycana 123 milyon 989,84 min dollar dəyərində 439 min 38,75 ton buğda idxal edilib. Dövlət Gömrük Komitəsinin məlumatına görə, bu göstərici ötən ilin eyni dövrü ilə müqayisədə həcm baxımından 32.8% və ya 100 min 996 ton, məbləğ baxımından isə 17.8% və ya 18 mln. 719 min çoxdur. Hesabat dövründə ölkəyə gətirilən 1 ton buğdanın qiyməti 11.3% azalaraq 303.1 dollara bərabər olub. Bu göstərici ötən ilin müvafiq dövründə 341.7 dollar təşkil edib.

Qeyd edək ki, cari ilin yanvar-aprel aylarında buğda idxalı Azərbaycanın ümumi idxalının 2.61%-nə bərabər olub.

□ **Nigar HƏSƏNLİ,**
"Yeni Müsavat"

ETSN əməkdaşlarına atəş açıldı - DİN-dən açıqlama

Ölkənin su hövzələrində balıq ovuna tətbiq edilən motoriumla bağlı qanunsuz ov hallarının qarşısının alınması məqsədilə Dövlət Ekoloji Təhlükəsizlik Xidmətinin əməkdaşları tərəfindən keçirilən növbəti nəzarət tədbirləri zamanı Ağstafaçay su anbarında balıq ovu üçün istifadə olunan sintetik torlar müəyyən edilib və torlar yığışdırılan zaman xidmətin əməkdaşlarına qarşı odlu silahdan atəş açılıb.

APA xəbər verir ki, xidmət reisi Hikmət Əlizadə bildirib ki, atəş sahildən naməlum şəxs tərəfindən açılıb və

nəticədə qayığa ziyan dəyib, idarənin baş mütəxəssisi Yəşar Məmmədov isə xəsarət alıb.

"Odlu silahdan atəş edən şəxsin tapılması və barəsində qanunamüvafiq tədbirlərin görülməsi məqsədilə Qazax Rayon Polis Şöbəsinə müraciət olunub. Hazırda araşdırma aparılır".

Daxili İşlər Nazirliyi (DİN) Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi (ETSN) əməkdaşlarına odlu silahdan atəş açıl-

ması barədə yayılan məlumata münasibət bildirib.

DİN-in Mətbuat Xidmətinin Gəncə regional qrupunun baş inspektoru, polis kapitanı Eşqin Qasimov APA-ya bildirib ki, sözügedən faktla bağlı ilkin olaraq araşdırma aparılıb, daha sonra davam etdirilməsi üçün rayon prokurorluğuna göndərilib. 2 sayılı Ekologiya və Təbii Sərvətlər İdarəsinin əməkdaşının yaralanmasına gəlincə, E.Qasimov bildirib ki, ilkin baxışda əməkdaşın özündə, geyimində hər hansı odlu silah izi aşkarlanmayıb: "Hər bir halda iddialar araşdırma predmetidir, ekspertiza və araşdırmaların nəticəsindən asılı olaraq məsələyə hüquqi qiymət veriləcək".

Onun sözlərinə görə, Qazax rayonunda 2 sayılı Ekologiya və Təbii Sərvətlər İdarəsinin əməkdaşının odlu silah vasitəsilə xəsarət alması ilə bağlı müraciətlə əlaqədar araşdırmalar davam etdirilir.

Faktla bağlı rayon sakini F.Mustafayev saxlanılaraq rayon Polis Şöbəsinə getirilib və izahatı alınıb. Hazırda araşdırmalar rayon prokurorluğunda davam etdirilir.

Dövlət sərhədini pozan əcnəbilərin bir qismi təhsil vizası üçün ölkəyə gələnlərdir

Azərbaycan Respublikasının Dövlət Sərhəd Xidməti, Dövlət Miqrasiya Xidməti, Elm və Təhsil Nazirliyi tərəfindən qeyri-qanuni miqrasiyaya qarşı mübarizə tədbirləri çərçivəsində birgə aparılmış təhlillər nəticəsində dövlət sərhədini pozmağa cəhd edərək saxlanılmış əcnəbi vətəndaşların bir qisminin ölkə ərazisinə təhsil vizası əldə edərək rəsmi qaydada gəlməsi, daha sonra qeyri-qanuni yolla dövlət sərhədini pozaraq digər ölkələrə getmək niyyətində olmaları aşkar edilib.

APA xəbər verir ki, bu barədə Dövlət Sərhəd Xidmətinin Mətbuat Mərkəzinin yaydığı məlumatda deyilir.

Qeyd olunub ki, saxlanılan şəxslər yerli təhsil müəssisələrində təhsil almağa başladıqdan sonra dərslərdən yayınmaqla, Avropaya miqrasiya etmək üçün qeyri-qanuni

yollar axtarıb, bəzi hallarda isə ölkə ərazisində qalaraq bələdçilik funksiyasını icra edirlər:

"Dövlət Sərhəd Xidməti tərəfindən qeyri-qanuni miqrasiyaya qarşı mübarizə tədbirləri bundan sonra da qətiyyətlə davam etdiriləcək".

ÜSAVAT

Son səhifə

N 88 (8224) 23 may 2023

Siqaret çəkənlərdə bu orqan hər il kiçilir

Elm adamları siqaret səbəbilə hansı orqanın daim azaldığını müəyyən ediblər. Bununla belə, yaxşı bir xəbər var: bu proses geri dönə bilər, sadəcə, pis vərdişi tərgitmək lazımdır. Pensilvaniya Universitetinin alimləri siqaretin başqa bir təsirini aşkar ediblər. Məlum olub ki, siqaret beyin həcminin azalmasını və demensiyanın inkişaf riskini artırır.

Belə ki, çəkənlərin beyin həcmi orta hesabla çəkənlərə nisbətən daha kiçikdir. 1 ildə çəkilən hər bir siqaret qutusu, təhlil göstərdiyi kimi, beyində boz maddənin təxminən 0,15 kub santimetr azalması ilə nəticələnir. Məlum olub ki, siqaretdən çoxdan imtina edənlərin beyində bu daha çox boz maddə var. Beləliklə, siqaretdən imtinanın beyin həcmi azalmasının qarşısını almağa kömək edəcəyi sübut edilib.

Uşağın ifasını eşidib ona 15 min dollarlıq piano hədiyyə etdi

Amerikalı kişi 11 yaşlı autizmlı uşağın ifasını eşitdikdən sonra ona 15 000 dollar dəyərində piano hədiyyə etdi. Məlumatla görə, piano kökləyicisi kimi işləyən kolaradolu Bill Magnusson yerli kanallardan Cudun musiqi istedadı barədə öyrənib. O, uşağın pianoda ifa etməsinə qulaq asdıqdan sonra o qədər heyran olub ki, məktəbliyə istedadının itməməsi üçün peşəkar musiqi aləti almağa borclu olduğunu hiss edib.

Cudun atası uşağa fortepiano çalmağı heç kimin öyrətmədiyini deyir. Kişinin sözlərinə görə oğlunun musiqi istedadını ilk dəfə zirzəmidə köhnə klaviatura tapıb melodiya çalmağa başlayanda eşidib. Bill pianonu atasından miras qalan pulla alıb. O, ayda bir dəfə musiqi alətini sazlayacağına və Cuda fortepiano dərsləri üçün pul ödəyəcəyinə də söz verib.

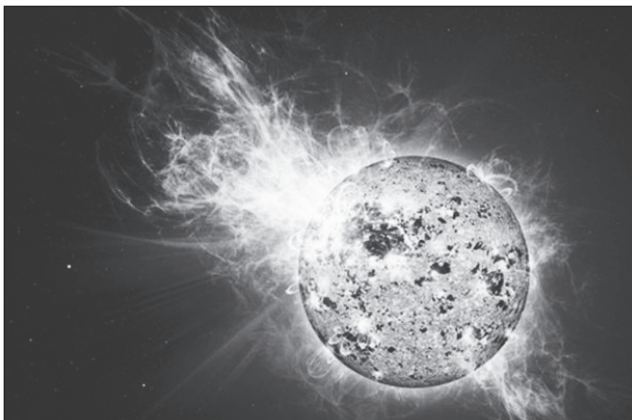
Gənc musiqçinin atası kolaradolu kişiye çox minnətdar olduğunu bildirib.

Patriarx Kirillin avtomobili Moskvada qəzaya uğradı

Rusiya paytaxtının mərkəzində "Aurus" markalı avtomobil qəzaya uğrayıb. İlk məlumatlara görə, avtomobil Moskvanın və Bütün Rusiyanın Patriarxı Kirillə məxsus olub. Qəza Moskva vaxtı ilə səhər saat 6:30-da iki küçənin kəsişməsində baş verib. "Volvo" markalı avtomobil "Aurus"a çırpılıb. Toqquşma nəticəsində bir nəfər xəsarət alıb, lakin o, xəstəxanaya yerləşdirilməkdən imtina edib. Patriarxın özünün maşında olub-olmadığı hələlik məlum deyil.

Mayın 22-24-də geomagnit qasırğası olacaq

Mayın 21-də Günəş səthində olan sahələrdə aktivlik artıb, bir neçə güclü M sinif alışmalar baş verib. Bakı Dövlət Universitetinin (BDU) Fizika fakültəsinin Astrofizika kafedrasından verilən məlumata görə, yaranan tac atılmaları (CME- Coronal Mass Ejection) və tac deliklərindən çıxan yüksək sürətli axınlar (CH HSS- Coronal Hole High Speed Stream) səbəbindən 22-24 may tarixləri üçün G1 (minor) geomagnit qasırğasının baş verəcəyi ehtimal olunur.

Mayın 22-də geomagnit (mülayim) geomagnit qanit şəraitin davam edən sirğası müşahidə olunacaq. 22-24 may tarixlərində G2 (orta) stabilləşmədə geomagnit sahənin inmiş səviyyədə olacağı təsəvvür edilir. Mayın 23-ü günün sonu, mayın 24-də G1

Gün ərzində tox saxlayan 5 şəhər yeməyi

Dietoloq Natalya Kondratyuk insanı gün ərzində tox saxlayan 5 ən yaxşı şəhər yeməyini açıqlayıb. Dietoloq bildirir ki, şəhər yeməyi yalnız balanslı, doyurucu və sağlam olmalıdır, həmçinin tez hazırlanmalıdır. Onun sözlərinə görə, şəhər yeməyi üçün sağlam qidaların seçilməsi çox vacibdir.

1. Klassik bişmiş yumurta
2. Çiyzək
3. Çörək, avokado (yağ) və qırmızı balıqdan hazırlanmış sendviçlər.
4. Tərəvəz və pendirle qaynadılmış yumurta.
5. Buxarda hazırlanmış düyü və lobyə.

İki dəfə tez arıqladan qidalar

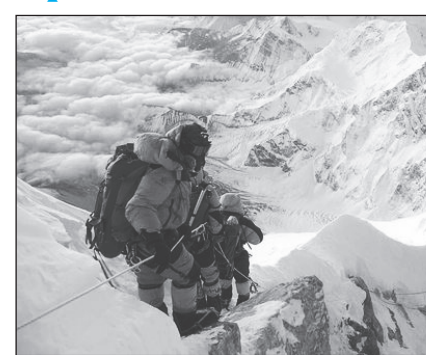
Mütəxəssislər sürətli arıqlamağa kömək edən şəhər yeməyi menyusunu açıqlayıblar. Mütəxəssislər yüksək proteinli şəhər yeməyinin gündəlik toxluğu artırdığını, axşam qəlyanaltılarının miqdarını azaltdığını və pəhrizin keyfiyyətini yaxşılaşdırdığını müəyyən ediblər. Xüsusilə yumurta, süd və bitki mənşəli məhsullardan ibarət yüksək proteinli şəhər yeməyi sürətli arıqlamağa kömək edəcək.

Bir çox zülalın tərkibində süd, ət, balıq məhsulları və yumurta var. Onlardan hazırlanan şəhər yeməyi yalnız zərərli qəlyanaltılardan imtina etməyə deyil, həm də iki dəfə tez arıqlamağa imkan verir.

Bunları bilirsinizmi?

- * İnsanın ağzında Yer kürəsi əhalisinin sayı qədər bakteriya yaşayır.
- * Dilin üstündə olan izlər hər kəsin özünəməxsus olur.
- * Orta yaşlı adam bir gündə 600 ml tüpürcək ifraz edir.
- * Dırnaqların arxa tərəfində olan ağ iz dırnağı uzanmasına səbəb olan hissəsidir.
- * Beyinə signal saatda 400 km sürətlə daxil olur.
- * Qanın 4 yox 29 qrupu var. Onlardan ən az rast gəlinənləri Yaponiyada bəzi ailələrdə mövcuddur.
- * Bir gün ərzində qan orqanizmdə 19312 kilometr məsafə qət edir.
- * Orqanizmdə olan sinirlərin hamısının birlikdə uzunluğu 75 kilometrdir.
- * İnsan gün ərzində 20 000 dəfə nəfəs alıb-verir.
- * İnsanın gözü 10 milyon fərqli rəngi ayırd edə bilir.
- * İnsanın qulağı ömür boyu uzanır. Bu uzanma ildə 1/4 mm ölçüdə olur.
- * İnsanın ürəyi il ərzində 25 milyon dəfə döyünür.
- * Hər insan il ərzində 2 kiloqrama yaxın ölü dəri toxuması xaric edir.
- * Bir kvadrat santimetr sahədə yüzlərlə ağrı reseptorları var.
- * Oğlanların dilində olan reseptorların sayı qızların dilində olan reseptorların sayından azdır.
- * Bir insan ömrü boyu 35 ton qida qəbul edir.
- * İnsanların ömür boyu göz qırpmaya sərf elədikləri vaxt 5 ildir.
- * Baş beyində bir saniyədə 100000 kimyəvi reaksiya gedir.
- * Asqırmanın sürəti saatda 160 kilometrdir.
- * Gülümdə eyni zamanda üçün 17 əzələsi hərəkətə gəlir, iflic olanda isə 43 əzələ zədələnir. Çalışın həmişə gülün!

Everestdə bədbəxt hadisə: bir alpinist ölüb, ikisi itkin düşüb

Avstraliyalı alpinist Ceyson Bernard Kennison Everest dağından enərkən ölüb. Onunla yanaşı adı açıqlanmayan daha iki alpinist itkin düşüb. Məlumatı ekspedisiyanın təşkilatçısı "Asian Trekking" şirkəti təsdiqləyib. Bildirilib ki, hadisə "ölüm zonası" adlanan hissədə baş verib. Bu, səkkiz min metrden yuxarı bir yerdə qayalı çıxıntıdır. Qeyd edək ki, 40 yaşlı avstraliyalının ölümü bu yaz Everestdə onuncu olub.

Bu dərman "Altsheymer" riskini azaldır

"Parkinson" və "Altsheymer" xəstəliklərinin riskini azaldan dərmanın adı açıqlanıb

Vaşinqton Universitetinin Tibb Məktəbinin alimləri müəyyən ediblər ki, allopurinol preparatı neyrodegenerativ xəstəliklərin riskini azalda bilər. Araşdırma "PLOS ONE" jurnalında dərc olunub. Alimlər neyrodegenerativ xəstəliyi olan 43 min xəstənin və 334 min sağlam insanın tibbi qeydlərindən alınan məlumatları təhlil ediblər.

Tədqiqatın məqsədi üç neyrodegenerativ xəstəliyin daha aşağı riski ilə əlaqəli reseptlərə satılan dərmanları müəyyən etmək idi: "Parkinson" xəstəliyi, "Altsheymer" xəstəliyi və amiotrofik yanıl skleroz. Tədqiqatçılar, hər üç neyrodegenerativ xəstəlik üçün ən güclü riskin azaldılmasının ksantin dehidrogenaz/oksidaz blokerləri ilə müşahidə edildiyini aşkar ediblər. Allopurinolun daxil olduğu bu dərmanlar "Gut" xəstəliyi üçün istifadə olunur.

Onların istifadəsi neyrodegenerativ xəstəliklərin hər bir qrupu üçün riskin 13-34%, orta hesabla 23% azalması ilə əlaqələndirildi. Tədqiqatçılar həmçinin allopurinol qəbul edən və qəbul etməyən xəstələrdə neyrodegenerativ xəstəliklərin yayılmasını müqayisə edən əlavə bir araşdırma aparıblar. Tədqiqatın beşinci ilində allopurinol qəbul edənlərin neyrodegenerativ pozğunluq inkişaf etdirmə ehtimalı 23% az idi.

Alimlər qeyd ediblər ki, "Gut" dərmanlarının neyrodegenerativ xəstəliklərin gedişatını ləngidə biləcəyini öyrənmək üçün əlavə tədqiqatlar lazımdır.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Redaktor:
EİŞAD MƏMMƏDLİ

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Məmmədli"nin kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Sifariş: 1356

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500